

SKOVEN

6-7/07
JUNI/JULI

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

Fjellebro Gods

Nu udbydes en række af Fjellebro Gods' småskove til salg. Det er i alt 6 skove af varierende størrelse og karakter. Skovene er alle velarrunderede enheder og er beliggende i området mellem Snarup og Fjellebro, sydvest for Ringe.

Skovene består hovedsageligt af løvskov samt holme og mindre bevoksninger med nåletræ. Skovene, der generelt er meget varierede, indeholder mange spændende elementer. Eksempelvis små skovlysninger, fugtige biotoper og mindre vandhuller, der eventuelt vil kunne udvikles til regulære små skovsøer. En enkelt af skovene grænser desuden op til Hågerup Å. Skovene byder hver især på en særdeles god jagt med yderligere udviklingsmuligheder samt interessante herlighedsværdier.

De 6 ejendomme er følgende:

Sønderskov:	12,7 ha	Salgspris: 2.500.000 kr.
Tornved Skov:	12,1 ha	Salgspris: 2.100.000 kr.
Skælshus Skov:	4,8 ha	Salgspris: 900.000 kr.
Tornehave:	15,5 ha	Salgspris: 2.900.000 kr.
Rosenlund:	10,8 ha	Salgspris: 2.000.000 kr.
Gammel Lung:	6,0 ha	Salgspris: 650.000 kr.

Salgsprospekter for ejendommene kan downloades på hjemmesiden: www.cbre-hededanmark.dk eller rekvireres ved henvendelse til nedenstående adresse:

CBRE-HedeDanmark formidler salg af skovejendomme, lystejeendomme, større landbrug og godser, og yder rådgivning i forbindelse hermed.

CBRE
CB RICHARD ELLIS
HEDEDANMARK

Trondhjems Plads 3
2100 København Ø
Telefon 70 22 96 01
Telefax 35 43 96 06

www.cbre-hededanmark.dk

CBRE-HedeDanmark ejes i fællesskab af:
CB Richard Ellis Cederholm A/S og HedeDanmark a/s.

København
Århus
Kolding
Viborg

telefon 70 22 96 01
telefon 70 22 96 02
telefon 76 33 34 84
telefon 87 28 10 02

Oplevelsøkonomi: Organisering 266

Skovejerens overvejelser om hvordan indtjening fra oplevelser kan organiseres, bl.a. ved samarbejde med andre virksomheder eller med kunder.

Egeselvforryngelsen 270

En egeselvforryngelse på Gunderslevholm så ud til at være mislykket. Men efter nedskæring af andre træarter viste det sig at der var mange på arealet.

SKOVENS DAG 2007
Skovens Dag 2007 282
Samarbejde om vandretur 286
Skovens kryb 290

Reportage fra Skovens Dag den 13. maj – der var 30.000 gæster. På nord-siden af Vejle Fjord gik tre private skove og statsskoven sammen om en 10 km vandretur langs fjorden – der var stor tilfredshed blandt parterne. På dagen blev uddelt et hæfte for børn om insekter og andre smådyr. (Foto fra Fussingø af bueskydning og fra Skjoldenæsholm af træfældning).

Juletræer i Guatemala 292

I den lille stat i Mellemamerika bruger man ædelgran til juletræ. Mange træer hugges ulovligt, og den lokale ædelgran er stærkt truet. Et dansk bistandsprojekt søger at løse problemet.

"Wildlinge" 300

Wildlinge er en tysk betegnelse for selvsåede planter der tages op og plantes ud et andet sted i skoven. Wildlinge er billigere end planteskoleplanter og bides mindre. De er især egnede til bøg og ved berigelsesplantning. Foto viser ung ædelgran.

Have & Landskab 272

Afholdes 29.-31. august i Slagelse.

Naturgas og biomasse 274

DONG vil ikke protestere mod fyring med flis i varmeværker.

Perleuglen yngler i Jylland 278

Den lille ugle har bredt sig.

Debat om dyrehaver 279

Om lederen i Skoven 5/07.

Junckers går fremad 280

Regnskab for 2006. Junckers satser på certificeret træ.

Stor hornugle 298

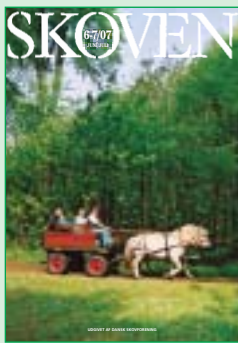
Visse steder bekæmpes ugle – ulovligt.

Antennemaster afvist 306

Naturklagenævnet har afvist opstilling af 3 mobiltelefonmaster fordi det vil skæmme landskabet.

Kort nyt

Stigende priser i Sverige	276
Træhandel i oltiden	279
Større svensk stormfald	297
Danskere køber skov i Sverige	298
Hvilket savværk?	308
Tyskland større end Sverige (på skåret træ)	308
Varmerekord igen	310
Klimastatistik	311
Århus-skove certificeres	311
Træindustrien vokser mest	311

*Fra Skovens
Dag i Kristians-
holm Plantage.
Se reportagen
side 282.*

**Skoven. Juni-Juli 2007. 39. årgang.
ISSN 0106-8539.**

Udkommer 11 gange om året, omkring d. 20.-25. i hver måned, bortset fra juli. Abonnenter på Skoven modtager desuden nyhedsbrevet Skoven-nyt ca. 2-3 gange om måneden.

Udgiver: Dansk Skovforening,
Amalievej 20, 1875 Frederiksberg C,
tlf. 33 24 42 66, fax 33 24 02 42.
Postgiro 9 00 19 64.
E-mail: info@skovforeningen.dk
Hjemmeside: www.skovforeningen.dk

Redaktion: Søren Fodgaard, ansvh.
Liselotte Nissen, annoncer og
abonnementer.
E-mail: sf@skovforeningen.dk, hhv.
lln@skovforeningen.dk

Direkte indvalg:
Tlf. 33 78 52 16 (Søren Fodgaard),
Tlf. 33 78 52 15 (Liselotte Nissen).

Abonnement: Pris 540 kr inkl. moms (2007).
Medlemmer af foreningen modtager
bladet som en del af medlemskabet.

Skovejende medlemmer af foreningen
kan tegne abonnementer til medarbejdere mv. til en pris af 450 kr. Studerende og elever kan tegne abonnement på særlige vilkår. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Udland: Abonnement kan tegnes overalt i verden. Kontakt redaktionen for nærmere oplysninger.

Annoncer: Rekvirér vores media-brochure med oplysninger om priser, formater, oplag, indstik mv.

Indlevering: Artikler til Skovens august nummer skal indleveres inden 27. juli. Annoncer bør indleveres inden 31. juli.

Eftertryk med kildeangivelse (Skoven nr. XX) tilladt. Ved artikler af navngivne forfattere skal forfatteren give accept af eftertryk.

Kontrolleret oplag for perioden
1/7 2005 - 30/6 2006: 4094.
Medlem af Dansk Fagpresse.

Tryk: Litotryk Svendborg A/S

Levinsen Skovfrø

Med virkning fra 1. juli 2007 overtager Ulrik Nyvold, 31 år, Levinsen Skovfrø fra den hidtidige ejer, Niels Arp-Hansen.

Ulrik Nyvold er forstkandidat fra 2003. Han har tidligere arbejdet for International Woodland Company (med adresse i Skovenes Hus) og senest for Jakko Poyry Forest Industry Consulting i London (et stort finsk rådgivningsfirma).

Ulrik og Niels laver en glidende overgang, således at Ulrik i den første tid får Niels som læremester. Niels og Arnild Arp-Hansen nærmer sig pensionsalderen og trapper

gradvist ned for at stoppe i løbet af nogle år.

Levinsen Skovfrø blev startet af Søren Levinsen i 1952. Firmaet blev overtaget af Niels Arp-Hansen i 1988, hvor virksomheden flyttede til sin nuværende adresse på gården "Dyrelund" ved Lynge i Nordsjælland.

Levinsen Skovfrø beskæftiger sig udelukkende med skovfrø. På ca. 30 ha produceres frø af oprindelige danske arter af buske og træer. Firmaet samarbejder med en række private skovdistrikter om høst, forarbejdning og salg af deres frø, og firmaet importerer en del frø fra andre lande.

**Danmarks førende
producent af spånplader,
hvortil vi bl.a. køber
nåletræ og soldet/usoldet
savværksflis.**

**Yderligere oplysning
ved henvendelse
til vort skovkontor
tlf. 89 74 74 38**

NOVOPAN
NOVOPAN TRÆINDUSTRI A-S

www.novopan.dk
novopan@novopan.dk
Pindstrup . 8550 Ryomgård

Naturgas

LEDER

på retræte

I 25 år har naturgas bremset udbredelsen af træenergi i Danmark. Loven har tvunget massevis af byer til at købe varme fra naturgas i stedet for træ eller halm. Naturgasprojektet skulle betales, uanset at fx træflis både er mere miljøvenligt og billigere for forbrugerne.

Det er varmforsyningsloven der ligger bag. DONG (grossisten i naturgas) og de regionale gasselskaber (distributørerne) har brugt loven til at skubbe træ og halm af banen i de mange byer hvor naturgasnettet er nået ud.

Derfor var det opsigtsvækkende da DONG midt i maj i løbet af én dags medieomtale skiftede mening 180 grader, trak en stribe klager tilbage og erklærede at man ikke længere vil stille sig i vejen for udbredelsen af grøn energi i Danmark.

Det var et pludseligt og opmuntrende skridt i retning af det længe ventede store gennembrud for bioenergi i Danmark. Men målet er ikke nået endnu:

Vi mangler stadig at de regionale gasselskaber følger DONG og holder op med at bruge varmforsyningsloven til at forhindre bioenergi.

Og vi mangler at Folketinget laver varmforsyningsloven om. Selv om det på kort sigt vil koste staten nogle indtægter fra afgifterne på naturgas.

Regeringen har netop fremlagt en energiplan der lover at satse på vedvarende energi, herunder bioenergi. Og hele oppositionen må forventes at skubbe på for at det bliver til noget.

Så kom i gang, Christiansborg. Lav varmforsyningsloven om så den ikke længere forhindrer byer og forbrugere i at varme sig med træ og halm. Den lov er så forældet og uacceptabel at end ikke DONG vil bruge den til at beskytte sine egne interesser længere.

Niels Reventlow / Jan Søndergaard

Læs artiklen på side 275 om DONGs nye syn på fyring med flis. Red.

Oplevelsesprodukter i skovene: Overvejelser om organisering

Af Jens Friis Lund 1), Bo Jellesmark Thorsen 1), Suzanne Elizabeth Vedel 1), Berit Charlotte Kaae 1) og Lise Lyck 2)

Artikel 2 i serien om oplevelsesøkonomi i skovene.

Skovene kan få større indtjening på flere måder:

- samarbejde inden for branchen,
- samarbejde med andre virksomheder,
- ved at gøre kunderne til et produkt,
- eller ved at gøre kunderne til en partner.

Skovejeren skal sørge for at aktiviteterne ikke påvirker hinanden.

Udlejning af hytter i skoven kan organiseres gennem en hjemmeside hvor kunderne bestiller og betaler for opholdet.

Når skovejeren overvejer at udbyde et konkret oplevelsesprodukt er der et grundlæggende valg: Inourcing eller Outsourcing? Skal skovejeren selv forestå produktion, markedsføring og salg – eller skal han overlade det til andre?

Beslutningen vil, produkt for produkt, afhænge af flere ting:

- Har virksomheden ledige hænder og kompetencer?

- Står virksomhedens egne kompetencer mål med, hvad andre kan tilbyde?
- Passer produktet ind i porteføljen, så det løbende kan aflønne kapacitet og investeret kapital?
- Er det vigtigt for virksomheden at have direkte kontrol med alle aspekter af produktion, markedsføring og salg, eksempelvis af hensyn til 'branding'?

Et ja til alle eller flere af disse spørgsmål vil tale for inourcing. Derimod vil nej til alle eller flere pege på, at en eller anden grad af outsourcing er løsningen.

Uanset om outsourcingen omfatter både produktion, markedsføring og salg, må virksomheden påregne

at skulle afholde aktiviteter og dermed forbundne omkostninger til administration af aftaler og økonomiske transaktioner.

Ofte vil nye produkter skabe et større behov for koordinering af flere samtidige produktioner. Det kan være afvikling af skovning og jagt under hensyntagen til rollespilere, mountainbikere og deltagere i firmaevents.

Samarbejdsrelationer

Dansk privatskovbrug består overvejende af små eller mindre virksomheder. Det stiller store krav til den enkelte virksomheds kreativitet og udholdenhed, når nye produkter skal udvikles og markedsføres. Det

1) Alle ansat ved Skov & Landskab, Københavns Universitet.

2) Centerleder ved Center for Tourism and Culture Management, Copenhagen Business School.

gælder især når disse adskiller sig væsentligt fra de øvrige aktiviteter i virksomhedens portefølje.

Derfor kan gode samarbejdsrelationer – på flere niveauer – være afgørende for succes. Og der er store muligheder for udvidet samarbejde om fælles kommercielle interesser i dansk skovbrug.

De næste fire afsnit vil beskrive forskellige former for samarbejde, der kan styrke netop din virksomheds muligheder for succes med udvikling, produktion og salg af nye oplevelsesprodukter.

Branchesamarbejde om infrastruktur
Fra andre brancher kendes talrige eksempler på, at konkurrerende virksomheder samarbejder (måske i form af brancheorganisationer) om at oprette og drive kapitalkrævende anlæg og infrastruktur, der gavner alle involverede parter: Frysehuse, auktionshuse etc.

Tilsvarende løsninger kan tænkes i skovbruget. Samarbejdet vil formentlig ikke være kapitalintensivt, men videnintensivt.

Det kan være et tæt samarbejde med en institution med kompetence i oplevelsesøkonomi. Det kan være en fælles ansættelse af en ekspert i oplevelsesøkonomi med henblik på at udvikle koncepter for oplevelsesøkonomi. Eller overordnede meningsdannende kampagner eller strategier for markedsføring.

Et særligt sådant samarbejde, som vi gerne vil pege på, er at skovbrugssektoren får sin elektroniske infrastruktur bragt ind i det 21. århundrede.

En række eksisterende og potentielle oplevelsesprodukter i de danske skove kan med fordel organiseres, så kunden bruger internettet til at finde, lære om, bestille og betale for sit produkt. Eller der kan være tale om impuls køb pr SMS ude i terrænet.

Produkterne kan være retten til at bruge en del af skoven til et særligt formål, såsom rollespil eller en skattejagt for børn. Eller brug af faste anlæg opstillet i skoven, såsom særlige faciliteter til rollespil eller shelters/tipier til overnatning.

Denne hjemmeside kan også bruges til en mere effektiv markedsføring af de af skovbrugets traditionelle produkter, der købes af privatpersoner. Et eksempel er køb af sankebrænde, hvor kunden efter betaling får en e-mail med fx staknumre og et password som

Skovene kan samarbejde med andre virksomheder om at tilbyde en samlet pakke. Skoven udlejer arealet og faste anlæg, og eventfirmaet organiserer aktiviteten.

giver adgang til et kort over stakens placering. (En sådan ordning er allerede etableret på Københavns statsskov-distrikt, se Skoven 02/2007 s. 100).

Mulighederne er mange, og fordelene er til at få øje på: mere synlighed og tilgængelighed for kunderne, og mindre administration for skovejeren. Selv produkter der aflønnes med mange mindre betalinger kan måske blive rentable gennem en sådan organisering.

Det virker oplagt, at enten skovenes brancheorganisation eller en konsulentvirksomhed tilbyder et sådant system.

De, som tvivler på om markedsvolumen kan finansiere investeringen, kan jo fortsætte tankerækken videre mod andre mindre brancher, der kunne have fordel af samme facilitet.

Større brancher med mange små virksomheder har allerede løst problemet. Prøv bare at 'google' familiens næste ferie på vandrehjem og bed-&-breakfast. Eller gå ind på www.bondegaardsferie.dk – som også kan være et hus i skoven.

Komplementære virksomheder

Man kan også overveje at samarbejde med komplementære virksomheder om at udbyde produkter. (Komplementære virksomheder leverer forskellige produkter som med fordel kan tilbydes som en "samlet pakke").

Det praktiseres allerede i dag på flere skovejendomme. Man har

oprettet og vedligeholder shelters og andre friluftsanlæg, men samarbejder i øvrigt med teambuilding firmaer, event-bureauer og andre om den kommercielle udnyttelse af anlæggene.

Men potentialet er formentlig langt fra udnyttet til fulde. Længslen efter at komme væk fra en stresset hverdag og få mulighed for fordybelse i rolige omgivelser har måske aldrig været større i samfundet end i dag. Både private og virksomheder er villige til at betale for at få opfyldt denne længsel.

Skove har fra naturens hånd kvaliteterne til at imødekomme denne efterspørgsel. Især større skovejendomme vil i samarbejde med healere, stresskonsulenter m.fl. kunne udbyde refugier eller 'arbejdsrum'. Her kan stressede ledere få et par dage til fordybelse væk fra kollegerne, men indenfor 1-2 timers kørsel fra hjemmet og arbejdspladsen.

En anden mulighed er et samarbejde med catering virksomheder om at tilbyde luksus skovture for firmaer, familier og måske unge forelskede par. Skoven kan tilbyde de fysiske rammer – en hytte, bålplads og borde-bænke placeret et ugenert og smukt sted i skoven. Herefter kan catering firmaet sørge for bordets glæder i bred forstand.

Når kunderne er dit produkt

Adskillige store og små ejendomme rundt om i landet afholder arrangementer i forbindelse med julen eller

Skovene kan få store indtægter fra udlejning af jagt ...

andre højtider. Det kan være et klassisk, men velbesøgt, julemarked med det obligatoriske telt med æbleskiver, gløgg og lidt pyntegrønt. Nogle steder kan disse ofte ret simple markeder eller begivenheder trække ganske mange mennesker til.

Står du med sådan et marked, skal du være opmærksom på, at dine kunder måske udgør et nyt produkt for dig. Der kan meget vel være handlende, som gerne vil betale for en studeplads ved dit marked.

Særligt mindre specialbutikker kan have interesse i studepladser. Sælger man eksempelvis strikvarer fra Bolivia, er der utvivlsomt en større koncentration af købevillige kunder på et julemarked, end på den kolde gågade i provinsbyen.

Og for mindre importører eller engros handlende i specialvarer uden butikslokale kan et sådant julemarked være en ret billig mulighed for at gøre opmærksom på sig selv og for at udvide kundegrundlaget.

Samtidig kan de ekstra tilbud til kunderne trække endnu flere folk til og øge det økonomiske udbytte af din egen del af arrangementet: Der skabes ekstra værdi ved at samle

mange kunder med forskellige interesser på samme sted.

Når kunderne er din partner

I forbindelse med organiseringen kan kundernes engagement skabe grobund for værdifulde partnerskaber. Nogle af aktiviteterne – såsom vedligehold, som kræver meget arbejdstid – kan måske outsources til netop kunderne. Det kan ske ved at bygge på individuelle ønsker og styrke følelsen af ejerskab for produktet hos kunderne.

Jægerne kan være med til at sikre overholdelse af de almindelige regler for færdsel og opførsel i skovene. Eller ansvaret for vedligeholdelse af stier til mountainbikere eller spring til rideklubber kan overlades til de betalende brugere.

Sådanne ordninger kaldes self-service (selvbetjening). De er velkendt fra detailhandelen, hvor kunderne udfører funktioner, som tidligere blev udført af ansat personale.

Juridiske aspekter

Som ved al anden kommerciel virksomhed kan udbud af nye oplevelsesprodukter i skovene indebære,

at skovejeren pålægges et større ansvar over for kunderne.

Ansvaret afhænger i høj grad af produktets karakter og af valget af insourcing-outsourcing. Altså hvordan man organiserer et samarbejde med komplementære virksomheder og/eller med brugere.

Hvem har ansvaret for en ulykke under træklating – skovejeren der har udlejet skoven, instruktøren som har monteret rebene i træet, eller virksomheden der sender de ansatte på kursus?

Det er derfor vigtigt at skovejerne i hvert enkelt tilfælde søger juridisk bistand om dette kritiske aspekt. Igen er det oplagt, at skovenes brancheorganisation kan spille en vigtig rolle ved at tilbyde juridisk bistand og formidle generel information inden for dette område.

Planlægning i tid og rum

Der er betydelige indtægter fra udlejning af jagt i de danske skove, men disse indtægter kan påvirkes af nogle af de andre aktiviteter. Derfor skal man sammenholde indtægter fra fx rollespil med et muligt tab i jagtleje eller øgede omkostninger.

... og fra udlejning af arealer til rollespil. Men de to aktiviteter skal samordnes, så rollespillerne ikke skræmmer vildtet væk – eller jægerne havner i en kamp mellem to grupper af vikinger. (Foto fra Skovens Dag i Kristiansholms Plantage ved Næstved).

Selv på arealer, hvor jagtudlejning ikke er et alternativ, må man sikre at forskellige aktiviteter ikke underminerer hinandens værdi. Skoven må altså foretage en planlægning i tid og rum.

Der er grundlæggende to tilgange her.

- Koncentration i tid og spredning i rum. Man fordele aktiviteterne, så de ikke påvirker hinanden og kan forløbe samtidigt: Jagt og orienteringsløb afholdes samtidigt, men i hver sin skov. En ulempe her er, at flere arealer måske kun vil blive anvendt til én ting.

- Koncentration i rum og spredning i tid. En række aktiviteter afhænger meget af årstiden, ja nogle følger måske bestemte ugeskemaer (aktiviteter fra skoler og institutioner). Intensive arealanvendelser kan derfor planlægges med brugerne, så de ikke er der på samme tid: Børnehaven og SFO-en er i skoven på hverdage fra 9 til 17, og rollespilene i weekenden.

Også her er det vigtigt at overveje outsourcing. En større grad af outsourcing kræver grundigere overvejelser i forhold til styring af aktiviteterne.

Hvis et areal er outsourcet til forskellige virksomheder og organisationer, kræver det stor forudseenhed og disciplin af skovejeren at undgå konflikter. Derimod er der langt større mulighed for at gribe ind og styre aktiviteterne, hvis skovejeren selv arrangerer og planlægger de enkelte aktiviteter.

Konklusion

En rigtig organisering af nye oplevelsesprodukter kan være afgørende

for, at de bliver en succes. Ethvert nyt produkt kræver selvstændige overvejelser om det rette niveau af insourcing-outsourcing, begrænsning af administration, produktansvar samt fora og form for markedsføringen.

Formålet med denne artikel har været at gøre opmærksom på nogle af de vigtige parametre i beslutninger om organisering. I en kommende artikel vil vi lægge mere vægt på markedsføringen.

L. K. Skovservice

v/ skoventreprenør Lars Kildsgaard

Totalentreprise:
Skovbrug og juletræer

Speciale:
Grenknusning/rodfræsning

Tlf. 86 84 81 33 • Fax 86 84 81 77 • Biltlf. 40 18 44 81 • E-mail: lkskovservice@mail.tele.dk • Engetvedvej 3 • 8653 Them

Egeselvforryngelsen som genopstod fra de døde

Af Rolf V. de Neergaard,
Gunderslevholm

En forryngelse af eg så ud
til at være mislykket.

Men der var alligevel
mange ege som havde
gemt sig.

Sorg er til glæde vendt – måske?

For de opmærksomme læsere af “Skoven” der gennem årene har fulgt omtalen af en egeselvforryngelse på Gunderslevholm foreligger der en vigtig tilføjelse.

Moderbevoksningen

Kort fortalt skal jeg resumere, at vi havde en usædvanlig smuk egebevoksning fra 1850. (Proveniensen er desværre ukendt, men den kunne minde om Wedellsborg Kongeskov eller Boller mod Horsens Fjord).

Bevoksningen udmærkede sig – bortset fra den smukke form – ved en usædvanlig vækstenergi. I 1957 – altså 107 år gammel – var der 99 ege på 1,57 ha. De blev målt til en højde af 30 m og en gennemsnitlig bhd på ikke mindre end 66,0 cm! Boniteten var altså 0,4. Bevoksningen blev fuldtakseret.

I 1967 væltede 5 ege således, at der herefter var 59 stk/ha tilbage. Vi huggede stort set ikke i dem før i 1992.

Efterhånden var der opstået en tæt undervækst af bøg, avnbøg, lidt birk, enkelte elm og lidt ær, og der var helt mørkt uden græs.

Forfatteren ved toppen af et af de gamle modertræer. I baggrunden er der en forryngelse af primært bøg og ær. Foto 24.5.07.

Forryngelsen går i gang

I efteråret 1992 var der et stort oldenår. Vi harvede med Lindenberg spadeharve et par gange, og vi tilstræbte en grovere struktur end i en bøgeselvforryngelse. Der blev senere dækket med Lindenberg harve, og der blev hegnet. Der blev ikke brugt midler til græsbekæmpelse.

Vi huggede nogle overstandere i 1992-93 og igen i 1993-94, men vi huggede ikke i den kraftige undervækst i 92-93. Det myldrede med egeplanter i sommeren 93, men betydeligt mere uens end i en sædvanlig bøgeselvforryngelse.

I vinteren 1993-94 blev der fjernet ca. 100 rm brænde af selvskovere. I midten af 1990'erne skovede vi

nogen undervækst og 5-6 egeoverstandere. I 1998-99 blev den sidste undervækst skovet – ca. 50 rm og 4-5 overstandere. I de sidste 2-3 år er de sidste overstandere skovet med undtagelse af én, der skal minde om gamle dage.

For fire år siden skønnede vi at forryngelsen havde kostet omkring 15.000 kr/ha – 1/3 af en plantet kultur.

Egene forsvinder

Alt syntes såre godt og heldigt. Men i 2005 konstaterede vi, at egeplanterne tilsyneladende var forsvundet, idet ny skyggefuld undervækst ganske havde overskygget egene.

Ved besøg af to erfarne skovdyrkere konstaterede de det samme. Vi

vendte bevoksningen ryggen og ville lade denne gro, som den bedst ville med skyldig hensyntagen til de forskellige træarter.

- og kommer igen

I januar 2007 fik jeg besøg af hele 7 forstkandidater, der alle var informeret om mine artikler om egeselvfor yngelsen i "Skoven". De ville nu se for yngelsen, men mit svar var, at der ikke var noget at se.

De insisterede og så den alligevel. Det viste sig, at der var masser af egeplanter – de fleste 2-3 m høje, andre lave og forbidte. Hegnet er naturligvis nedtaget.

Det viste sig, at de to erfarne skovdyrkere havde undersøgt bevoksningen for sent på året (min skyld - i juni måned). Egene kunne ikke ses.

Jeg besluttede straks at gøre noget ved det. I dagene fra ca. 28/4 til ca. 10/5 2007 lod vi en mand tynde omkring egene i en radius af ca. 1-1½ m. Det vil blive spændende at se reaktionen. Er det tilstrækkeligt, for lidt eller for meget i de næste – formentlig 3-4 år?

Til sidst det spændende spørgsmål – hvad kostede det? Der blev brugt 49 mandetimer som incl. sociale omkostninger og motorsavstillæg beløb sig til kr. 8.818 kr eller 5.616 kr/ha. Det ofrer jeg gerne på en 1. udrensning af denne art.

Fremtiden skal vise, om vi har båret os rigtigt ad. Det vil blive spændende at følge selvfor yngelsen – selv i de nærmeste år.

Fotos: Torben Regaard.

Litteratur

For yngelsen på Gunderslevholm har været omtalt i Skoven 5/03.

En egefor yngelse på Jægersborg Statsskovdistrikt og en generel omtale om egefor yngelse er bragt i Skoven 11/04.

Red. I starten af maj blev der lavet en nedskæring af primært bøg omkring egetræerne.

Et område med overvejende egefor yngelse – i forgrunden nedskåret bøgeopvækst. Foto 24.5.07.

Jernhest, savværk, klatreudstyr, se mere på:
www.oleknudsen.dk

Ole Knudsen
SKOV- & HAVEGREJ A/S
GØR JOB TIL LEG
Telefon 85 96 81 81

Skovbrugsentreprise

Gentilplantning af stormfaldsarealer

Gammel skov, og juletræsarealer, med robust plantemaskine, med rod/grenklipper.
Uforpligtende tilbud gives!

Skoventreprenør **Michael Pedersen** Tlf. 20 33 67 13 . www.skovplant.dk

Maskinel/manuel plantning . Opsætning/nedtagning af hegn . Oparbejdning af juletrær/pyntegrønt
Afskærmet sprøjtning/udlægning af godning . Manuel skovning

En række planteskoler viser eksempler på gode planter.

Have & Landskab på vej

Udstillingen Have & Landskab afholdes i år 29.-31. august. Omkring 1. maj var der tilmeldt lige så mange som i 2005, nemlig 200, og tallet ventes at stige frem til åbningen. 1/4 af udstillerne har ikke været med før.

Have & Landskab holdes i Slagelse ligesom i 2003 og 2005, men der er flere forbedringer. Udstillingen er blevet mere samlet, og ruteforløbet er kortere uden de blindtarme som kunne forvirre den besøgende.

Den største gruppe, maskiner og redskaber, er nu samlet ét sted. De vigtigste nyheder vises på én stand, så de besøgende kan få en hurtig oversigt over de nye maskiner.

Der er 14 planteproducenter i parken omkring et stort torv med fællesaktiviteter. En række klubber under Dansk Planteskoleejerforening viser planter af god kvalitet, bl.a. Skovplanteringen, Allétræklubben, Hækplanteklubben, Frugt- og Prydtræklubben og Dafo-foreningen.

Parken rummer i år også erhvervsskolerne. Endelig er der en særlig lille sektion til udstillere af værktøj.

Skov & Landskab har stande om faglige emner, bl.a. om udvikling af et traditionelt levende hegn, Slotsgrus, Bytræarboretet, vanding af bytræer og kunstgræs. En række særlige stande har et fælles tema "driftsoptimering", bl.a. set i lyset af kommunalreformen.

Der er ikke seminarer, særlig underholdning, sluk-efter-party eller konkurrencer. Indtrykket er at de besøgende kommer fra at besøge stande, og det må være nok.

Antallet af besøgende stiger hver gang udstillingen afholdes. I 1992 var der 3.000, og der er steget støt hver gang, så der i 2005 kom 9.400 besøgende. Arrangørerne forventer

Praktiske forhold

Have & Landskab 07 holdes fra onsdag 29. august til fredag den 31. august 2007 kl. 9-16. Udstillingen holdes i Slagelse på erhvervsskolen Selandia CEU's jordbrugsafdeling, C.A. Olesensvej.

Vælg afkørsel 39 på motorvejen (Slagelse Syd). Følg vej 22 mod Kalundborg 4 km til udkanten af Slagelse. Drej til højre ad Elmedalsvej.

Der er gratis adgang med gæstekort. Ellers koster det 50 kr.

Have & Landskab arrangeres af Skov & Landskab, Danske Anlæggsgartnere, Dansk Planteskoleejerforening samt Maskinleverandørerne, Park, Vej og Anlæg.

Læs mere om udstillingen på www.HL5.dk.

i år 10.000 gæster, omkring 1/3 af de beskæftigede i branchen.

Besøgstal fra 2005 viste at 35% kom fra kommuner og amter, 26% fra anlægsgartnere og entreprenører, 11% fra boligselskaber, 5% fra kirkegårde, og de sidste 23 fra andre grupper, bl.a. golfbaner, undervisning og forskning.

Forst Flowmatic 500 Skovgødningsspreder

Professionelle bruger maskiner fra:

BÖVLUND S

Bovlundbjergvej 20, 6535 Branderup J
Tlf: 74 83 52 33, Fax: 74 83 53 95
www.bovlund.dk - bovlund@bovlund.dk

Easy2Start

Er dette verdens letteste motorsav?

Allerede i 1954 præsenterede STIHL den første letvægts motorsav. Dens vægt var 11 kilo og blev betragtet som utrolig let og nem at håndtere. Lige siden har det været en jagt på kilo. Fakta er at, hvert gram der bliver fjernet, gør stor nytte. Specielt for dem der bruger vores maskiner ofte.

Derfor præsenterer vi nu en nyhed: STIHL MS 192 C-E. Den vejer kun 3,3 kg. Dette gør den til vores og naturligvis verdens letteste motorsav. En motorsav for den bevidste og krævende kunde som også er nem at starte med Easy2start system.

Kom ind til vor servicerende faghandlere, så fortæller de dig gerne mere om vores produkter. Velkommen Find din nærmeste servicerende STIHL faghandler. Adressen finder du på www.stihl.dk eller ring 3686 0500

The leader gives it all. **STIHL**[®]

Naturgas viger for biomasse

DONG vil ikke længere protestere mod træfyring i varmegærker.

De regionale naturgasselskaber vil fortsat arbejde for størst mulig afsætning af naturgas.

Flere politikere vil give biomasse mere plads i energiforsyningen.

I Vollerup ved Sønderborg har man planlagt en helt ny bydel med 1100 boliger. Kommunen og varmegærket vil opvarme husene med sol og biomasse. Men DONG 1) har indsendt en klage til Energiklagenævnet så der kan bruges naturgas i stedet.

I Billund vil man opføre en ferieby med 1500 sommerhuse og et vandland. Billund Varmegærk vil skaffe varmen fra træflis, fordi det er den bedste løsning, både ud fra økonomi og miljø. Også har har DONG klaget.

I Helsingør vil man have træflis ind i stedet for en del af naturgassen, og det har Energiklagenævnet givet lov til. Det regionale naturgasselskab HNG overvejer nu at rejse sag mod Energiklagenævnet i Landsretten.

Lignende sager oplever man i Fakse, Farsø, Give, Slagelse, Bjerringbro, Thisted og Hundested.

Et levn fra fortiden

Skovbrugere og varmeselskaber har i mange år vidst at det kan

være svært at opføre varmegærker baseret på træ eller halm. For varmegæringsloven siger at hvis der er naturgas i området har gassen fortrinsret. Flere har også fortalt hvordan gasledningen først er ført ud til en by *efter* at der var lavet et projekt med et træfyret varmegærk.

Derfor var det ikke overraskende at læse en artikel på forsiden af Politiken 16. maj med overskriften "DONG blokerer for grøn energi". Avisen fortalte at Energiklagenævnet i øjeblikket har 5 klager liggende fra DONG og 3 fra de regionale naturgasselskaber.

Jørgen Mads Clausen, adm. direktør for Danfoss og formand for Energi Industrien under Dansk Industri, kommenterede sagen og sagde at den form for monopol er "et levn fra fortiden". Han tilføjede at overalt i Europa blæser der nye vinde på energiområdet.

Vilje til grøn energi

I løbet af eftermiddagen kom koncernchef Anders Eldrup fra DONG Energy på andre tanker. Han besluttede at trække de fem klager tilbage fra Energiklagenævnet og domstolene.

DONG udsendte en pressemeddelelse hvor de skrev at "sagerne er alene er rejst for at klargøre varmegæringslovens krav om investeringer i kollektiv varmegærning".

"Af en artikel i dagspressen fremgår det, at DONG Energy med disse klagesager ønsker at blokere for udbredelsen af grøn energi", skrev Anders Eldrup. "Intet kan være mere forkert. DONG Energy arbejder kontinuerligt for udbredelsen af mere miljøvenlig vedvarende energi".

"Men artiklerne skaber tvivl om selskabets troværdighed og ansvarlighed. Den tvivl kan vi ikke leve med, hvorfor vi i dag [16. maj] har

besluttet at trække vores klagesager tilbage."

I Politiken lovede han at DONG heller ikke fremover vil gøre indsigelse mod grønne energiprojekter. Og kom med den overraskende tilføjelse at han ikke kendte til de fem klager DONG havde sendt til Energiklagenævnet – "der sker jo mange ting i en stor virksomhed."

Begrundelsen for klagerne er at loven stammer fra dengang naturgasnettet blev anlagt. Men han indrømmer at det nu er en anden verden vi lever i.

Han understreger at DONG er det selskab i verden der er længst fremme med havvindmølleparker, at DONG har projekter inden for geotermi (varmt vand fra undergrunden) og er i gang med bioethanol (brændstof til biler).

De regionale står fast

DONG køber naturgas og sælger den videre til de regionale naturgasselskaber som forsyner kunderne. De regionale selskaber har dog ikke ændret politik. HNG og Naturgas Midt-Nord står fast på de tre klager de har indsendt til Energiklagenævnet.

Naturgas Midt-Nord oplyser at de er meget aktive med at stoppe fjernvarmeprojekter i deres område. Formålet er at beskytte forbrugerne mod højere priser, fordi der vil blive færre til at dele anlægsudgifterne. Det er man skuffet over i Bjerringbro hvor man havde set frem til at spare 10-15% på varmen med et biomasseanlæg.

Et godt omdømme

Hvorfor vender DONG nu rundt på en tallerken og opgiver en politik der har været gældende i over tyve år?

Der er flere forklaringer. En af dem at DONG skal børsnoteres til

1) DONG = Dansk Olie og Naturgas. DONG Energy er et aktieselskab hvor alle aktier ejes af staten. Selskabet har siden 1984 efterforsket og produceret olie og naturgas og har opbygget det danske naturgasnet. DONG ejer desuden kraftværker, vindmøller, elforsyning mv. – se www.dongenergy.com

efteråret. Staten vil sælge 25% af aktierne, og DONG har udsigt til at blive en folkeaktie der købes af rigtig mange danskere.

Det kræver at man har et godt omdømme. Anders Eldrup har sikkert vurderet at det er uheldigt hvis selskabet presser forbrugerne til at købe naturgas frem for biomasse. Det er imod den aktuelle klimapolitik – og det er dyrere for forbrugerne.

Men det må have været en hård beslutning. For et selskab der vil børsnoteres skal også fremvise et pænt regnskab.

Netop samme onsdag, d. 16. maj, offentliggjorde DONG sit regnskab for 1. kvartal 2007. Det viste et overskud på 1,3 mia. kr mod 2,1 mia. kr i 1. kvartal 2006. Årsagen er fald i priserne på el og gas samt lavere produktion af olie.

DONG må ændre prognosen for overskuddet for hele 2007. Børsen skønner at denne nedjustering kan reducere den samlede værdi af DONG med et tocifret milliardbeløb.

Politiske vinde

En anden årsag til at DONG bliver mere grøn kan være at selskabet fornemmer at de politiske vinde har skiftet retning.

Naturgasnettet blev anlagt i skyggen af energikriserne i 1970'erne hvor landets energiforsyning var afgørende. Det blev besluttet at vi skulle anvende naturgassen fra den danske del af Nordsøen, og derfor skulle der anvendes mest muligt naturgas når nettet var anlagt.

I dag er udledningen af CO₂ fra fossilt brændsel et stort politisk emne, fordi CO₂ medvirker til den globale opvarmning. Derfor er tonerne også anderledes i regeringens oplæg til ny energipolitik som i den kommende tid skal forhandles med Folketingets partier. Et målene er at vedvarende energi skal udgøre 30% af energiforsyningen i år 2025.

Lige så afgørende er måske at produktionen af naturgas i den danske del af Nordsøen er ved at toppe. DONG tegnede i juni 2006 en kontrakt med Gazprom om at købe 1 milliard m³ gas om året fra 2011 og 20 år frem. Den russiske gas skal supplere den svindende danske produktion, og afsætningen af dansk gas får mindre betydning.

Venstres energiordfører Lars Christian Lilleholt mener at de centrale og decentrale kraftvarmeverker bør have et friere brændselsvalg. Disse værker spillede en central rolle da

DONG Energy trækker fem klagesager tilbage hvor de har forsøgt at bremse projekter med biomasse i varmforsyningen til fordel for naturgas. (Foto: Lars Sundshøj, DONG Energy).

vi gik fra olie til kul og videre til naturgas. Han mener at den næste bølge vil være omstilling til større anvendelse af biomasse.

Kim Mortensen fra Socialdemokraterne mener det er forkert hvis loven står i vejen for mere miljøvenlige energiformer. Han tilføjer at Folketinget for nylig har udpeget Sønderborg som en by der skal have særlig fokus på udfasning af fossile brændsler. Derfor er det et paradoks at statens energiselskab netop her vil afsætte naturgas på bekostning af flis.

Omlægning koster

En ændret energipolitik kan koste penge for staten. Institut for Miljøvurdering har regnet ud at hvis Folketinget frigiver brugen af biomasse til fjernvarme, så kan staten miste op til 700 mio. kr om året i energifgifter. Der er som bekendt ikke afgifter på biomasse.

Det ser skatteminister Kristian Jensen dog ikke noget problem i. Han siger til Børsen at han er klar til at lade forbudet forsvinde. Han er stærk tilhænger af et frit brændselsvalg, og han mener det er en af de mest omkostningseffektive måder til at få mere vedvarende energi.

Energiminister Flemming Hansen er mere tvetydig. Han siger til Politiken at regeringens energiudspil lægger op til at se nærmere på at lempe begrænsningerne i brændselsvalget. Og at regeringens langsigtede politik er at afvikle brugen af fossile brændsler, herunder naturgas.

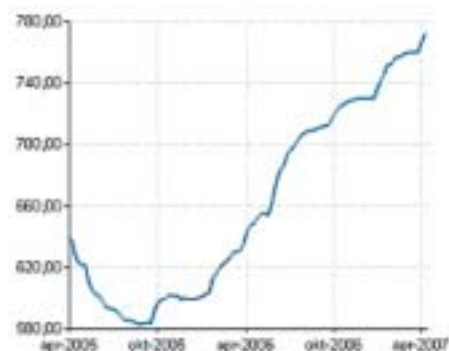
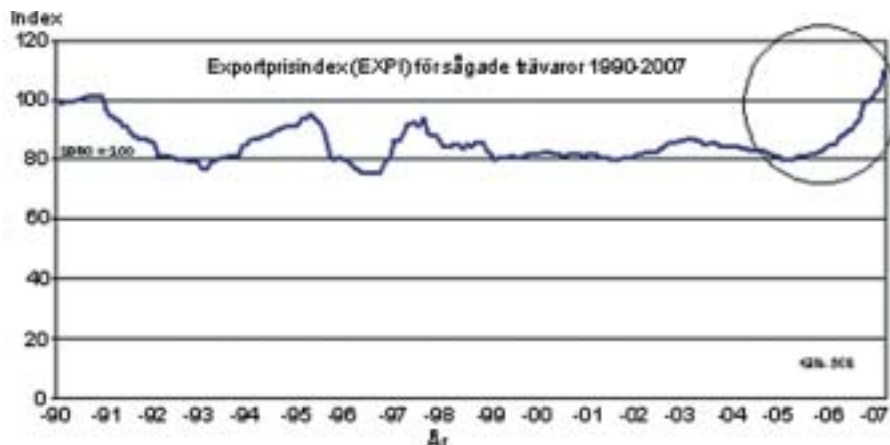
Men han siger samtidig at man skal ikke nødvendigvis reducere anvendelse af naturgas. Man kunne lade kraftværkerne udskifte en del af deres kul med affald og biomasse. Det vil være en fordel for miljøet fordi naturgas forurener mindre end kul.

Han mener også at forskellen i afgifter mellem biomasse og naturgas er større end værdien af miljøfordelen. Han vil derfor kigge på afgiftssystemet hvis man skal give frit brændselsvalg.

Sagerne er altså slet ikke afgjort endnu, og der kan ske meget under de politiske forhandlinger. Men det vigtigste er at der er taget hul på debatten om anvendelse af naturgas i forhold til biomasse.

sf

Kilder: Politiken 16.5.07, 17.5.07 og 22.5.07, Børsen 18.5.07 og 29.5.07, www.dongenergy.com

Priserne på færdigvarer har været stigende de seneste år. Til venstre eksportpriser på skåret træ 1990-2007 (indeks 1980=100), til højre cellulosemasse april 2005-april 2007 i USD/ton. Kilde: LRF Konsult.

Stigende priser i Sverige

Sverige havde et stormfald på 16 mio. m³ i januar 2007. Der er angreb af barkbiller med risiko for tvangshugst af flere millioner m³ i år og næste år. Og der ligger stadig store råtrælagre efter den store storm i januar 2005.

Hvad sker der så med de svenske råtræpriser? De er steget kraftigt, især i løbet af foråret!

Der tales om "virkesbrist" (træmangel). Industrierne kan nemlig sælge alt det træ som de kan presse gennem værkerne.

I januar havde den sydsvenske skovejforening Södra således en pris på 450 kr/m³ for gran (klasse 1-3), og den var i maj steget til 536 kr (alle priser i svenske kr pr. m³ fastmasse under bark – 1 m³ under bark = 0,81 m³ over bark). Tilsvarende stigninger gælder for de øvrige skovejforeninger.

Södras pris for cellulosetræ er uforandret 275 kr/m³ for gran og 260 kr/m³ for nål. Der ligger nemlig meget træ på lager fra 2005.

Men længere nordpå er prisen steget. Skovejforeningen Norrskog har i sommermånederne en pris på 332 kr/m³ for gran og 300 kr for nål. Det er en pæn stigning siden årsskiftet fra 272 kr, hhv. 260.

Råtræmangel

Konsulentvirksomheden LRF Konsult (som er ejet af bl.a. skovejnerne) skriver i sit seneste nyhedsbrev at der er tale om egentlig råtræmangel i store dele af Nordeuropa og i stort set alle sortimenter.

Alle lande omkring Østersøen udgør efterhånden ét sammenhængende marked. De finske tømmerpriser er steget markant. Rusland

hæver tolden på eksport af træ, og det er et stort problem for Finland som i de senere år har importeret 25% af sit råtræforbrug. Derfor vender finnerne nu blikket mod det nordlige Sverige.

I Tyskland går i dag 1/3 af hugsten til energitræ. Noget lignende kan også ske i Sverige hvor industrien har fået sværere ved at skaffe cellulosetræ.

Der er træmangel i Tyskland, selvom der for tiden er et stort udbud som følge af stormene i januar 2007. Det skyldes, at forbruget af træ er stigende i Tyskland, og kapaciteten på savværkerne er øget.

LRF Konsult mener at den svenske skovindustri betalingssevne er stor for tiden fordi der er god afsætning. Efterspørgslen er meget høj på tømmer, cellulosetræ og energitræ i Midt- og Nordsverige. Situationen er skærpet efter en mild og våd vinter som har gjort det svært at hente træ ud af skoven, og mange industrier har i vinter kørt med nedsat produktion.

Sydpå er det lidt sværere at bedømme på grund af efterdønninger fra stormen i januar 2007 og barkbilleangrebet. Stormfaldet udgør dog under et halvt års forbrug. De sydsvenske skovejere rådes til at være afventende i løbet af sommeren.

"Der er gode forudsætninger for et højere prisniveau på både tømmer og cellulosetræ til efteråret", skriver LRF Konsult.

De svenske savværker har for tiden meget fine resultater. Markedet for skåret træ er meget hedt, fordi udbudet af træ er for lille. Rusland og Baltikum mindsker eksporten, og lagrene af færdigvarer i hele Europa er små. I år ventes fortsat højt forbrug af træ, mens efter-

spørgslen ventes at mindske noget i 2008 og 2009.

Krise i Nordamerika

Mens afsætningen er stor i Europa, så er der krise i USA. Byggeriet i USA er næsten halveret på kort tid, og træpriserne er faldet dramatisk.

De canadiske savværker eksporterer det meste af produktionen, men de er hæmmet af en stigende canadadollar og øget told på eksport til USA. Det har været forventet at de canadiske savværker ville sende mere træ til Europa, men det er indtil nu ubetydeligt.

I det østlige Canada er adskillige savværker lukket midlertidigt eller permanent. Det skyldes en kombination af mangel på råvarer, nedslidte værker og et svagt marked.

I det vestlige Canada er problemet det store angreb af barkbiller som nu omfatter 8,5 mio. ha. Billederne ventes at fortsætte indtil de har dræbt stort set al fyrreskov. Det kan tage 5-6 år, og så er mere end 1.000 mio. m³ træ gået ud.

Lige nu er der masser af råvarer. Men kvaliteten bliver stadig ringere, efterhånden som træerne har stået flere år i skoven efter at de er dræbt. Mere og mere tømmer er kun egnet til spånplader.

Celluloseindustrien har det heller ikke godt. Den er teknisk forældet, den har høje produktionsomkostninger sammenlignet med europæiske værker, og dollaren er stigende. I de senere år er der derfor nedlagt en del kapacitet. Endnu et problem er mangel på råvarer, fordi celluloseværkerne normalt bruger savværksflis og ikke rundtræ.

Kilder: www.konsult.lrf.se, Skogen 1/07 og 5/07, Vi Skogsägare 3/07

PONSSE

PONSSE Dual – effektiv flexibilitet

Ponsse AB

Västsurå
735 91 Surahammar
Tel: +46 (0)220 399 00
Fax: +46 (0)220 399 01

Maskinsælger

Arnold Carlsson

Tel: +46-70 399 03 60

www.ponsse.com

Markedets bedste energitræsmaskine

PONSSE Dual udfører skovningsarbejdet effektivt og flexibelt. Dual kan ændres fra skovning til udkørsel på 10 min., hvilket indebærer at du får to maskiner til en maskines pris. Dual kan også udrustes med klipaggregatet PONSSE EH25, som er konstrueret specielt for skovning af energitræ. PONSSE EH25 aggregatet er fremstillet ud fra de krav som stilles til en effektiv skovning og smidig læssek arbejde. Ponsse står for effektiv maskinskovning under alle forhold.

Perleuglen yngler i Jylland

Den lille ugle findes nu både på Bornholm og i Jylland.

Uglen lever overvejende af mus.

Perleuglen er ikke meget større end en due. Den har hidtil været en af Danmarks mest sjældne ynglefugle. Sidste år var der 3-5 par, alle på Bornholm.

Men for første gang i nyere tid er der nu fundet et ynglende par i en skov i Jylland. De har slået sig ned i et forladt redehul fra en sortspætte. Redestedet i Jylland holdes hemmeligt for at undgå forstyrrelser.

Danmark ligger i yderkanten af dens udbredelsesområde, som bl.a. omfatter de øvrige nordiske lande og det centrale Europa. Den lever mest i nåleskove i bjergområder. Den bruger ofte forladte huller fra sortspætter som redested, men kan også yngle i redekasser.

Sortspætten indvandrede fra Sverige til det østlige Danmark omkring 1970. Spættens redehuller har så banet vejen for perleuglen som ynglende første gang på Bornholm i 1979. Siden da har perleuglen optrådt uregelmæssigt på Bornholm, men ikke i andre dele af landet.

Det jyske ynglepar kan være indvandret fra Sverige. Men det kan også komme fra Slesvig-Holsten, hvor der i 2006 var 8 par perleugler og to syngende hanner. I år er der foreløbig registreret 12 par i Slesvig-Holsten, så der er basis for yderligere indvandring til de jyske nåleskove.

En fortsat fremgang for perleuglen kræver at skovene bevarer træer med spættehuller og andre hule træer. Men man bør også holde øje med skovmåren, fordi både skovmår

Perleuglen yngler nu både på Bornholm og i Jylland. Foto: Silas K.K. Olofsson, optaget i Malmö.

og perleugle bruger forladte spættehuller til deres reder.

Tyskerne har erfaring for at skovmåren lokalt kan udrydde perleug-

Perleuglen (*Aegolius funereus*)

Perleuglen har navn efter de lyse prikker på oversiden af hovedet og ryggen. Den har et hvidt ansigt med en sort øjenring og et relativt stort hoved.

Det er en lille ugle – den er 22-27 cm lang og har et vingefang på 52-58 cm. Hannen vejer 90-120 g, og hunnen 120-210 g.

Perleuglen lægger 3-7 æg hvert år og kan blive op til 10 år. Den strejfer en del omkring uden for yngletiden, især efter gode yngleår hvor der er mange ungfugle.

Perleuglen er svær at få øje på, for den jager om natten. Om dagen opholder den sig i tæt nåleskov hvor den trykker den sig ind til stammen på graner.

Den er lettest at finde på lyden. Et hurtigt, blødt "pu-pu-pu-pu" der først tiltager og siden aftager i styrke og kan minde om en noget aparte fiskekutter.

Den finder udelukkende sin føde i skoven. Den fanger mest rød mus, men også spidsmus. Fugle tages hvis musene svigter.

Perleuglen ses af og til om vinteren hvor hunner fra det nordlige Skandinavien trækker sydover. Hvis der er mangel på gnavere kommer der flere ugler.

Perleuglen er udbredt i de nordiske lande, Asien og Nordamerika, samt i mange bjergområder i det centrale Europa op til Slesvig-Holsten.

len. Derfor sikrer de uglernes rede-træer ved at opsætte en metalkrave som forhindrer skovmåren i at kravle op til uglerne.

sf

Kilder:
www.dof.dk 21.5.07
www.dofbasen.dk
Politikens store fuglebog

Grøfteoprensning

Skov og entreprenør

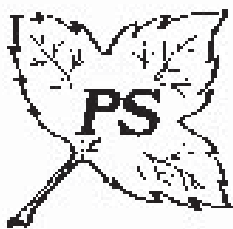
v/ Peter Nolsø Petersen
4683 Rønnede . Mobil 2122 1709
e-mail: nolsoe@petersen.mail.dk

- Specialmaskine med kipbar undervogn og profilskovl.
- Oprensning af grøfter samt etablering af nye grøfter.
- Nedlægning af rør i overkørsler samt dræn.
- Grødeskæring med mejekurv kommer på Sjælland, Lolland og Falster.

23 års erfaring – høj kvalitet

Planter til: Pyntegrønt & juletræer, skov, læ & vildt.

Barrods- & dækrodsplanter

Peter Schjøtt's Planteskole
7361 Ejstrupholm
Tlf. 75 77 25 52 · Fax. 75 77 31 34
E-mail: p.s@planteskole.dk

Se fremtidens fordele på www.planteskole.dk

Dyrehaver og den ny skovlov fra 2004

Dette indlæg er en kommentar til lederen i Skoven 5/07: "Bureaucrati truer med at forhindre dyrehaver".

Skovens leder giver Skov- og Naturstyrelsen anledning til at udrede, hvad skovloven siger:

Man kan nu uden tilladelse efter skovloven have skovgræsning med husdyr på 10% af skovens areal, men skovgræsning omfatter ikke græsning med hjorte. Det kræver således stadig tilladelse at etablere en dyrehave.

Til gengæld er der åbnet mulighed for at give tilladelse til at etablere en dyrehave, hvis formålet med dyrehaven er at fremme biodiversiteten. Denne mulighed for dispensation er en lempelse af den hidtidige restriktive praksis, der er videreført uændret.

Skov- og Naturstyrelsen har haft retningslinjer for den nye mulighed for dispensation til dyrehaver i høring i Skovrådet. Langt hovedparten af Dansk Skovforenings kommentarer blev imødekommet.

Agnete Thomsen, kontorchef, Skov- og Naturstyrelsen

Træhandel i oldtiden

Træ har været handlet i årtusinder over landegrænser. Det ældste skriftlige bevis er 4.500 år gammelt og findes på Palermo-stenen (navnet skyldes at den står i Palermo museet på Sicilien).

Forfatteren til stenens tekst er Sneferu (2600-2575 fvt.), den første farao i det 4. dynasti i Egypten. Under hans regering hentede egypterne store mængder cedertræ i Libanon. Sneferu fortæller på stenen hvordan der engang kom ikke mindre end 40 skibe fyldt med cederstammer til Egypten.

Sneferu var den største af pyramidebyggerne og etablerede en stærk kongemagt. Hans søn Kheops (/Khufu) byggede den største af pyramiderne. Det 4. dynasti markerer afslutningen på Egyptens første storhedstid, "Det gamle Rige".

Kilde: UNECE/FAO Timber Scetion, issue number 14, april 2007

Junckers går fremad

Der sættes fart på den økonomiske genopretning hos Junckers.

Junckers vil i stadigt stigende omfang arbejde med certificeret træ.

Det går fremad for Junckers – men ikke så hurtigt som planlagt. Det viser regnskabet for 2006.

Junckers blev overtaget af en række investorer med investeringsselskabet Axcel II i spidsen i marts 2004. I 2005 udarbejdede selskabets nye ledelse en strategiplan for perioden 2006-2008. Der var tre overordnede mål:

- I 2006 skulle omsætningen vokse med 5%. Målet blev indfriet, idet omsætningen steg fra 718 mio. kr til 770 mio. kr – en stigning på 7,2%. I 2008 skal omsætningen op på 850 mio. kr.

- Overskudsgraden steg fra 3,5% til 4,4%. Det er mindre end forventet i strategiplanen, hvor målet er 10% i 2008. (Overskudsgrad er resultatet af primær drift i % af nettoomsætningen). Det ordinære resultat steg fra 11,8 mio. kr til 18,0 mio. kr – en forbedring på 6,2 mio. kr. Der var forventet en stigning på 15 mio. kr.

- Den nettorentebærende gæld blev nedbragt fra 258,7 mio. kr til 223,4 mio. kr – et fald på 35,3 mio. kr. Målet var en nedbringelse på 50 mio. kr. I 2008 skal gælden være nede på 100 mio. kr.

Axcel II sigter på at selskabet kan være klar til videresalg inden udgangen af 2008. Børsen har tidligere skønnet at Junckers kan sælges for 750 mio. kr, og det vil give en Axcel en gevinst på 300-400 mio. kr. Hvis altså strategiplanen kan gennemføres.

Mio. kr	2005	2006
Nettoomsætning	718,0	770,0
Ordinær drift	14,2	25,6
Primær drift	25,1	34,1
Resultat efter skat	61,2	15,7
Egenkapital	307,4	323,2
Balancesum	704,3	695,7
Nettorentebærende gæld	258,7	223,7
Antal medarbejdere	706	673
Overskudsgrad	3%	4%
Egenkapital forrentning	22%	5%
Soliditetsgrad	44%	46%

Egenkapital forrentning: Årets resultat efter skat eksklusive ekstraordinære poster i forhold til den gennemsnitlige egenkapital primo og ultimo året.

Soliditetsgrad: Egenkapital i forhold til balancesum ultimo.

Nye analyser

I sommeren 2006 blev der lavet en række nye analyser for at sætte mere gang i den økonomiske genopretning i Junckers.

Det blev besluttet at etablere et centralt distributionscenter. Der er udviklet et nyt produktprogram af massive parketgulve og tilhørende lak- og olieprogram – det er præsenteret for kort tid siden under navnet "Soul+Collection".

Der er lavet en plan for "outsourcing" af savværk og tørreproces for parketproduktionen i Køge. Planen forventes at kunne realiseres løbende inden medio 2010, og når den er gennemført vil antallet af medarbejdere være reduceret med 150-175. Endelig er det samlede antal medarbejdere reduceret fra 679 ultimo 2005 til 622 ultimo 2006.

Større afsætning

Regnskabet fortæller også om året 2006. Den samlede afsætning af trægulve steg med 6% og rundede 2,2 mio. m².

Hovedparten afsættes i Europa. Især afsætningen i Danmark voksede efter introduktion af nye lamelgulve – der var en vækst på 18%. Der var også fremgang i Spanien, Sverige, Østeuropa og Asien, mens der var et markant fald i Tyskland og Italien. De største markeder er fortsat Danmark, Storbritannien, USA og Spanien.

3/4 af gulvene er massive parketgulve, hvor hovedparten laves i Køge. I september kom en ny produktlinje af lamelgulve, som i 2006 udgjorde godt 10% af den samlede omsætning – en mængde svarende til de massive plankegulve.

Ledelsen bemærker at omkostningerne til fremskaffelse af råvarer

I april præsenterede Junckers den ny Soul Collection. Det er 8 forskellige farvede gulve med navne som TastyCherry, SmoothRum, Spicy Pepper og RawSugar. De er særligt udviklede til modebevidste butikker, restauranter, hoteller og virksomheder der vil udtrykke deres helt egen stil. Billederne viser CrunchyCaramel og HotSalsa.

er steget, dels som følge af stigende priser på træ, dels som følge af stigende priser på fragt til hjemtagelse af råvarer. Lageret af råvarer udgjorde 19,4 mio. kr ultimo 2006 mod 27,1 mio. kr ultimo 2005.

Certificering

Der er et særligt afsnit om miljøforhold. Det hedder bl.a.:

“Vi har intensiveret indsatsen for at øge mulighederne for at fremskaffe certificeret træ. Det gøres ved positivt at påvirke samarbejdspartnere og ved i vores valg af leverandører at fravælge leverandører der ikke kan leve op til vores krav om verificering af legalitet, sporbarhed og bæredygtig skovdrift, samt have gennemgået

en CoC (Chain of Custody) certificering”.

Junckers forlanger altså at leverandører kan dokumentere at træet er lovligt, at man kan spore træets oprindelse tilbage til skoven, og at skovene drives bæredygtigt. Junckers vil samtidig gennemgå en CoC certificering, således at de kan sælge færdige træprodukter med et certifikat.

Junckers konstaterer at de love som bestemmer driften af langt de fleste skove i Europa – i hvert fald i Danmark og Tyskland – hviler på de internationale skovkonventioner i Rio og Helsinki. “Vi kan derfor forvente at skove i Europa er drevet ud fra principperne om bæredygtig skovbrug.”

“Alligevel vil Junckers i stadigt stigende omfang arbejde med certificeret træ (FSC, PEFC og andre relevante certificeringsordninger), og udviklingen i skovene viser også at stadigt flere skovbrug bliver certificerede. Det er en udvikling, vi har påvirket, og som vi fortsat vil påvirke.”

Junckers køber mere end 50% som certificeret træ i Nordeuropa og stiller krav til leverandørerne om at øge andelen. I USA og Canada presser Junckers på for at fremskaffe certificeret træ.

sf

Kilder: Junckers regnskab for 2006 – se www.junckers.dk > Junckers nyt > Pressemeddelelser. Børsen 25.5.07

SKOVBRANDFORSIKRING

DANSK PLANTAGEFORSIKRING

forsikrer mod **brandskader** i skove og plantager

Genplantningsforsikring

Dækker udgiften til oprydning og genplantning af brændte arealer. Årlig præmie 4,80 kr. pr. ha. Maks. erstatning 28.000 kr. pr. ha. Indskud ved nytægning 10 kr. pr. ha. dog minimum 100 kr. Årlig grundpræmie 100 kr. pr. forsikring.

Træværdiforsikring

Dækker brændte bevoksningers træværdi. Årlig præmie 6 kr. pr. ha. Maks. erstatning 25.000 kr. pr. ha. Ejer beholder resterende træværdi.

Bemærk. Efter år med kun små brandskader reduceres præmierne (excl. grundpræmien) for både genplantnings- og træværdiforsikring med en årsrabat på indtil 75%.

Tillæg til træværdiforsikring

Udvidet erstatning for brændte arealer med juletræer og pyntegrønt.

Dansk Plantageforsikring

Gl. Randersvej 2 · 8800 Viborg · tlf. og fax 86 67 14 44 · mandag-fredag kl. 10-14
www.skovbrand.dk

Dansk Plantageforsikring er et gensidigt forsikringsselskab, som ejes af forsikringstagere. Selskabet styres af et repræsentantskab, som vælges blandt de godt 2300 forsikringstagere.

Vi har gjort
kvalitet, ser-
vice og tillid
til vort vare-
mærke

BOLS

FORST
PLANTESKOLE

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

Flere steder kunne man prøve rollespil. Her er det alle drenge mod én mand (Kristiansholms plantage).

Skovens Dag 2007

Der kom 30.000 til Skovens Dag.

Skovens dag blev i år afholdt den 13. maj.

Der blev afholdt 74 arrangementer – i statsskove, kommunale skove og private skove. I mange af arran-

gementerne havde flere parter, fx foreninger i lokalområdet, slået sig sammen om at give gæsterne en oplevelse i skoven.

Vejrudsigten varslede ilde om en våd søndag, men vejret artede sig bedre end frygtet.

På baggrund af tilbagemeldinger

fra arrangørerne skønnede Skov- og Naturstyrelsen og Dansk Skovforening et samlet deltagertal på over 30.000, det vil sige på det normale niveau. Cirka 3/4 af gæsterne kom til de store arrangementer i statsskoven, hvilket også er normalt.

Skovforeningen har fået detalje-

Schweishund i aktion (Tølløse skov).

Fuglekiggere i aktion (Gråsten statsskovdistrikt).

Den clairvoyante Birgitte Kristensen fortæller om mødet med Pan (Kristiansholms plantage).

Pigerne tager den store sav (Skjoldenæsholm).

Tekster: Dansk Skovforening (Søren Fodgaard, Martin Einfeldt, Tanja Olsen, Eva Skytte), Hjorthede Planteskole, Falsters statsskovdistrikt.

Fotos: Hjorthede Planteskole, Thy statsskovdistrikt, Gråsten statsskovdistrikt, Falster statsskovdistrikt, Klosterheden Statsskovdistrikt, Dansk Skov-

forening (Tølløse, Skjoldenæsholm, Dyrehaven og Kristiansholm).

rede tilbagemeldinger fra 12 private og kommunale arrangører om indholdet af deres arrangement. Der er masser af erfaringer og ideer til næste år om den fælles markedsføring og tema for Skovens Dag. Vi sætter stor pris på disse tilbagemeldinger – de vil indgå i planlægningen af Skovens Dag 2008.

Reportager

Denne artikel bringer reportager fra nogle af arrangementerne.

Desuden fortælles i næste artikel hvordan fire skovdistrikter omkring Vejle Fjord havde slået sig sammen om et større arrangement.

Næste år

Skovens Dag afholdes næste år søndag d. 27. april.

Kristiansholm Plantage

Plantagen ligger smukt ud til Smålandsfarvandet, vest for Næstved. Den har hidtil hørt under Fuglebjerg Kommune – og har været kommunens eneste grønne område – men ejes nu af Næstved Kommune.

Der var planlagt en række aktiviteter ud fra den gamle grusgrav. Det er en stor åben plads i skoven – og skrænterne er tæt bevokset så det er svært at se at der engang har været gravet grus.

Jægerne fra Sandved havde medbragt udstoppede dyr og fortalte om skovens dyr og vildtpleje. Jagthornsblæserne gav koncert flere gange og viste hvilken glimrende akustik der er i grusgraven. Biavlerne fra Fryden-dal fortalte om biernes vigtige rolle i naturen.

Den clairvoyante Birgitte Kristensen fortalte hvordan man med et åbent sind kan møde skovens Pan og de ivrige alfer som findes overalt. Hun arbejder med vores indre energier, og skovens mangfoldighed gør at der er mange energier netop her.

Schweisshundefører Viggo Vind viste hvordan hunden kan opspore anskudt vildt. De ældre og børnene kunne få en køretur i hestevogn i skoven (se forsiden). Og de store børn kunne blive klædt ud i middelaldertøj og prøve et rollespil ude i skoven.

Der fortælles om skovdriften (Tølløse skov).

Fangst af smådyr (Klosterheden Statsskovdistrikt).

Jægerne fortæller om dyrevildt (Kristiansholms plantage).

Konkurrence i brændestabling. (Skovdyrkerforeningen Midtjylland).

Falsters statsskovdistrikt

Skovens Dag blev holdt i Bakkely skov. En helt ny skov i Vemmelev (ved Slagelse).

Der var lagt et alsidigt program i samarbejde med Vemmelev Skovlav, Naturbørnehaven Bakkelygaard, De grønne pigespejdere, rollespilsarrangøren Jytte Knuth, Thysbjerg Ridecenter og Kirke Stillinges jagthornblæsere.

Ponyridningen og naturvejledningen tiltrak en del opmærksomhed. Det var f.eks. muligt at finde ud af om man var lige så stærk som en myre, bestemme forskellige kranier eller få en tur på en pony.

- Der er kommet 400, og jeg har aldrig set så mange mennesker i Bakkely Skov, sagde oldermænd Viggo Andersen fra Vemmelev Skovlav. Der er folk fra Korsør, Slagelse og Sorø i dag.

- Mange børn har prøvet vores Tarzanbane, snittet i træ og kastet med træstykker, sagde daglig leder på Naturbørnehaven Bakkelygaard Jesper Skov Madsen. Vi mener at det pædagogiske arbejde skal tage udgangspunkt i en positiv tilgang til naturen. Så vi bruger meget tid i skoven sammen med børnene.

Den aktivitet som havde den største interesse var uden tvivl rollespillet. Der var ca. 80 børn med forældre som deltog med stort engagement og livlig fantasi.

- Jeg har talt med flere fædre som har været klædt ud fordi de skulle deltage i rollespillet sammen med deres børn, sagde natur- og sundhedsvejleder Tue Kristensen. De har sagt det er dejligt at opleve skoven på en ny måde, og det er dejligt vi kan skabe en oplevelse for hele familien.

Træklating (Thy statsskovdistrikt).

Demonstration af udkørsel (Skovdyrkerforeningen Midtjylland).

Pigerne kunne ride ponyer. (Falsters statsskovdistrikt).

Bueskydning (Skjoldenæsholm).

Pileflet (Thy statsskovdistrikt).

Tølløse skov

Skovens dag i Tølløse Skov ved Holbæk bød på et dobbelt arrangement.

Først fortalte Carl Holten Andersen, naturformidler fra Danmarks Jægerforbund meget inspirerende om sin tilgang til naturen og jagt, samt det at arbejde med en schweisshund. Vi fik også mulighed for at se hans hund i aktion på et blodspor.

Bagefter viste Jakob Bruun, skov- og landskabsingeniør studerende og praktikant ved den Surhske Stiftelse os rundt i skovens skoleskov.

For 17 år siden var der tilplantet et areal med forskellige træarter, og nu kan man så se forskellen på hvor hurtigt træarterne vokser og udvikler sig. Jakob fortalte generelt om skovdrift i Danmark og viste os to forskellige foryngelser af bøg – en som var plantet og en som var selvforynget.

Et godt og veltilrettelagt program som desværre kun tiltrak ret få deltagere. Omkring 6-8 stykker ud over arrangørerne.

Tølløse skov ejes af Holbæk Kommune og drives af Den Surhske Stiftelse.

Hjorthede og Skovdyrkerforeningen

Hjorthede Planteskole & Skovdyrkerforeningen Midtjylland havde planlagt en dag med aktiviteter for hele familien, og det trak ca. 110 personer i skoven.

Det var en festlig dag med hygge og snobrød omkring bålet, mens Thomas Kjerstein fra Helgenæs Naturefterskole underviste i træ-snitning. Længere inde i skoven underviste Randers Bueskyttelaug i bueskydning.

Gæster der ville høre om skovdyrkning blev vist rundt af skovfoged Jørgen Olesen, skovfoged Henrik D. Larsen og salgschef Anders Fischer. De fortalte om skovrejsning, juletræer, pyntegrønt og miljøvenlig pleje, udtynding i gran og brændekløvning.

Der blev afholdt en konkurrence i brændestabling. Vinderen nåede 158 cm på 2 minutter.

Stor tak til alle der hjalp med og specielt til Skov ejer Erik Andersen, Løvskal, som åbnede skoven for gæster og sørgede for at alle fik en rigtig god dag.

Skjoldenæsholm Skov

Omkring 50 deltog i Skovens Dag på Skjoldenæsholm. På en 2 km lang rute var der masser af oplevelser og aktiviteter for både børn og voksne. Her kunne man møde et udpluk af skovens brugere:

- Roskilde Orienteringsklub havde udlagt en rute gennem skoven.
- Den lokale rideklub gav korte rideture.
- Politiet (der har lejet et stykke skov til hundetræning) demonstrerede politihundene i aktion.
- Eventmagerne og teambuilding-folkene (www.Laurentziuslund.dk) sørgede for øksekast og skydning med bue og pil.
- Geocachingklubben stod for GPS-skatteløb og havde i dagens anledning udlagt nye skatte.
- Der var fuglekigning med DOFs lokalafdeling.
- Sammen med naturvejlederen kunne man gå på jagt efter smådyr.
- Skovfogeden fortalte om skovens træer og pasning af skoven.
- Skovarbejderne demonstrerede hvordan man fælder skoven store træer, og man kunne prøve kræfter med langsaven.
- Det lokale traktørsted havde i dagens anledning en skovtursbuffet, eller man kunne grille egen medbragt mad på bålpladsen.

Samarbejde om lang vandretur

Fire skovdistrikter langs Vejlefjord gik sammen om et arrangement på Skovens Dag: 10 km vandretur med indlagt information og underholdning.

Både statsskoven og de tre private skove var tilfredse med samarbejdet.

Et tilbud du ikke har fået før: Tag på en 10 km vandretur gennem skovene langs nordsiden af Vejle Fjord.

Der er ingen risiko for at fare vild – og der er indlagte væskedepoter. Få informationer om skoven undervejs, deltag i en lille spørgekoneurrence, og bliv kørt tilbage til udgangspunktet når turen er færdig.

10 km skovtur

Det var det tilbud som fire skovejendomme ved Vejle Fjord gav på Skovens Dag. Skovgæsterne startede på Rohden Gods, ca. 10 km fra Vejle, og stillede bilen i en stor grusgrav. Alle fik en brochure på 8 sider med beskrivelse af ruten og af de enkelte ejendomme. De kunne så gå turen igennem på egen hånd og i eget tempo.

Det første stykke gik gennem Sønderskov og Ullerup Skov under Rohden. Herefter kom Grund Skov under Randbøl Statsskovdistrikt. Så fulgte parken under Vejlefjord, den statsejede Bankehøve Skov, og til sidst Stouby Skov under Rosenvold Gods. En næsten sammenhængende skovstrækning på 10 km.

Undervejs var der tre væskedepoter hvor man kunne få saftevand. Når man var kommet i mål fik man som minde om turen et bøgetræ med hjem. Det var proveniens Grå-

Kort over vandreruter. Bogstaverne ude i fjorden markerer ejendommene: Rh: Rohden, Ra: Randbøl; V: Vejlefjord, Ro: Rosenvold.

sten ("en dronningebøg") fra Peter Schiøtts Planteskole.

Når turen var slut stod der en bus og ventede så man blev kørt tilbage til bilen (man kunne også blive hentet efter de første 5 km). Især denne del af arrangementet har sikkert været interessant for mange, for hvis man vil gå turen på egen hånd står der jo ikke nogen bil og venter i den anden ende.

Kuperet terræn

- Vi fik omkring 600 deltagere, og det er meget tilfredsstillende, siger skovrider Ole Klitgård fra Randbøl statsskovdistrikt. Det var både almindelige skovgæster og motionister der gerne vil gå en god lang tur, de fleste fra 30 år og opefter.

- Turen var ikke decideret egnet for småbørnsfamilier. Det er jo et

temmelig kuperet terræn med flere store bakker undervejs, og man gik på skovveje og stier. Så det har stillet visse krav til fysikken.

Undervejs var der opsat informationstavler om naturen, området og driften af ejendommene. Der blev udleveret spørgeskemaer som kunne besvares ud fra tavlerne. 250 afleverede skemaerne, og de fik præmier i form af juletræer, fasaner eller en jagtdag.

Der var foramtale af arrangementet i flere aviser og lokalradioen. Og en journalist fra Horsens Folkeblad gik hele turen igennem og skrev om det bagefter.

Vil gerne vise os frem

- Det var en meget stor succes for os, og det var spændende at være med til dette samarbejde, fortæller

forvalter *Vagn Simonsen* fra Rohden Gods. Vi vil gerne åbne dørene og vise os frem, og jeg tror gerne vi vil være med en anden gang.

- Vi havde opsat nogle plancher langs ruten. Folk kunne læse om ejendommens historie og ejerforhold, om driften af landbruget som vi prøver at drive miljøbevidst, og om jagtvæsenet som er ret omfattende hos os. Vi havde også lejlighed til at fortælle om vores 8 udlejningshuse, og om vores kødkvæg som vi snart vil sælge kød fra.

- Der var 2 mand fra godset med på dagen. En svarede på spørgsmål, og en viste bilisterne til rette. Man skal sørge for at styre parkeringen omhyggeligt for at udnytte pladsen optimalt.

Plancher er godt

- På Rosenvold havde vi lavet fire plancher, fortæller skovfoged *Jens Stenhøj*.

- Der var opsat en ved en afdrift, og en ved en naturlig foryngelse af bøg hvor vi skrev lidt om naturnær drift. En tredje fortalte om juletræproduktion som betyder meget for os – vi laver 12.000 træer om året. Og ved afslutningen var der en tavle om godset som har været i samme families eje siden 1660.

- Det var ret let at lave skiltene. De blev skrevet på computer og derpå lamineret så de kunne klare regnvejr. Jeg havde indtryk af at mange var glade for at få lidt at vide undervejs.

- På et lille gods som vores er vi jo ikke til store arrangementer. Men det bliver ret nemt at være med når vi er fire om det. Det er jo utroligt mange vi får i tale på den måde.

- Jeg tror det er en god løsning at lave tavler frem for en person der holder foredrag, siger skovfoged *Asger Pedersen* fra Randbøl statsskovdistrikt. Så kan folk læse hvis de har lyst, eller de kan gå videre hvis de hellere vil vandre. Desuden kræver det heller ikke så meget indsats fra skovens side.

Sundhed og natur

Vejle fjord ses på afstand som store bygninger med udsigt over fjorden. De er opført i 1900 som sanatorium for tuberkulose patienter. Centeret har i dag to forretningsområder:

- * Genoptræning af mennesker med hjerneskade som følge af hjerneblødning eller ulykker.
- * Hotel samt kursus- og konferencecenter.

Turen startede på Rohden Gods som har en grusgrav der kan rumme omkring 200 biler. Det er vigtigt at der er gode parkeringsforhold.

Der var omkring 30 som hellere ville løbe turen frem for at gå. De startede et kvarter før de andre.

Der var 600 som gik med på turen langs nordsiden af Vejle Fjord.

Der var opsat en del plancher om historien, skovbruget, naturen og nogle af de produkter som ejendommene tilbyder, her fra Vejlefjord centeret.

Samarbejde om Skovens Dag

Artiklen giver et eksempel på et Skovens Dag arrangement hvor flere går sammen. Derved kan der laves et større og flottere arrangement end nogle af arrangørerne er i stand til på egen hånd, og det kan trække mange deltagere. Til gengæld kan indsatsen for den enkelte begrænses, og man har fordel af at udveksle ideer med de andre under planlægningen.

Der kan tænkes mange modeller. I et arrangement som Vejlefjord har de private skove gavn af statsskovenes erfaring og ressourcer, og de får et stort antal gæster i skoven. Statsskoven kan til gengæld tilbyde et nyt og anderledes arrangement og være med til et bredt samarbejde inden for erhvervet.

To private ejendomme kan også gå sammen. De kan fx lave en vandretur gennem begge ejendomme, og for at undgå buskørsel kan der være tale om en cirkelrute.

Man kan også inddrage andre virksomheder. I år er Skovdyrkerforeningen Midtjylland gået sammen med Hjorthede Planteskole. Tidligere år har der været et samarbejde mellem et savværk og en skov. Skoventreprenører kan også være en god partner.

En anden model er at inddrage en række lokale foreninger og virksomheder som stiller op med stande eller med aktiviteter. Eksempler fra i år er Skjoldenæsholm og Kristiansholm Plantage. Skovens indsats består især i planlægning og koordinering, som kan tage noget tid. Men det kan give gode kontakter til en række lokale foreninger.

Centeret er omgivet af en park med 20 km stier som er anlagt dengang stedet var sanatorium.

- Vi er fulde af lovprisninger over arrangementet, fortæller Lone Yding der er kommunikationsansvarlig for Vejlefjord. Statsskoven har lagt et stort forarbejde i arrangementet, og det har bare funket.

- Alle der kom forbi var meget tilfredse. Det har givet en stor eksponering af centeret og det smukke om-

råde hvor de mange rhododendron var i fuld blomst på dagen. Mange kender ikke den store park hvor der er offentlig adgang hele året.

- Vi kunne også vise det store nybyggeri som indvies næste år. Det rummer bl.a. et sundhedscenter hvor man kan få lavet en helbredsundersøgelse og et smertecenter.

- Der var 4 fra centeret som var i aktivitet i løbet af dagen, bl.a. i en bod hvor vi uddelte frugt og safte-

vand. Vi havde også vores egen lille konkurrence hvor man kunne vinde kaffe og kage i vores restaurant.

Idemageren

Ideen til arrangementet kom fra skovrider Ole Klitgaard, Randbøl statsskovdistrikt.

- Jeg havde tænkt på at man kunne lave en gåtur langs fjorden. En del af skovene er private, og så er det naturligt at inddrage de private ejere. Samtidig er der et formål i sig selv med at afprøve et samarbejde mellem statsskove og privatskove.

- Jeg luftede ideen første gang under Skovforeningens ekskursion på Tønbalde i juni sidste år. I vinter havde vi kontakt til de private skove i anden anledning og tog så ideen op.

- Rohden Gods var et ideelt sted at starte fordi de havde grusgraven der kunne bruges til parkering. Vi lavede så et stiforløb fra grusgraven og ned til stranden. Vi aftalte også med Rosenvold og Vejlefjord at deltagerne kunne samles op af busserne dér.

- Fra Randbøl distrikt tilbød vi så at stå for pressearbejdet, og vi betalte bussen, saftevandet og præmien ved afslutningen.

- De private overvejede sagen lidt før de gik med til det. Det forstår jeg sådan set godt, for de skulle blive klar over om de havde mandskab til opgaven. De spurgte om det ville blive en fast vandresti, men jeg understregede at ruten kun ville være aktuel til dette arrangement. Den skal ikke afmærkes permanent.

- Et tredje problem var om det kunne påvirke bukkejagten eller fasaner. Jeg tror det er meget lidt, for alle gik på veje og stier og fulgte den samme rute.

- Alt i alt synes jeg det blev et vellykket arrangement. Vi vil ikke gentage det næste år, for så laver vi Skovens Dag et andet sted på statsskovdistriktet. Men måske vil vi vende tilbage om 3-4 år.

sf

Fotos: Vejlefjord og Randbøl distrikt.

Læs mere om ejendommene og arrangementet på www.vejlefjord.dk og på www.skovognatur.dk > Styrelsen lokalt > Randbøl distrikt

Der arbejdes på at udfylde spørgeskemaerne.

Salig professor Chr. Saugman fortæller om Vejlefjords historie. Saugman grundlagde sanatoriet i år 1900 og var pioner inden for tuberkuloseområdet i Danmark.

AHWI GRENKNUSERE og RODFRÆSERE

Effektive – også i juletræskulturer

Grenknuser type FM500-2000

- Knusning af skrottræer i spor
- Knusning af enkelte rækker
- Knusning af stubbe i kørespor
- Knusning af hele stykker

Rodfræser type RFL700-2000

- Effektiv ved omlægning til ny kultur eller tilbage til landbrugsjord
- Sønderdeler stubbe op til 30 cm i én arbejdsgang
- Arbejdsdybde op til 30 cm i én arbejdsgang

Begge maskiner fås i forskellige arbejdsbredder og størrelser, og til traktorer med en ydelse fra ca. 100 HK op til 400 HK.

For nærmere oplysninger kontakt:

Wirtgen A/S · Taulov Kirkevej 28 · 7000 Fredericia
Tlf. 75 56 33 22 · Fax 75 56 46 33 · e-mail: wirtgen@wirtgen.dk

Skovens kryb

– nyt hæfte for børn (og voksne)

Skoven myldrer med dem, og vi rører dem ikke.

Men hvorfor egentlig? Der er mange spændende smådyr i skoven – læs det lille gratis hæfte "Skovens Kryb".

Skoven er altid levende – selv om det ser ud som om der ikke er et levende væsen i stor omkreds.

Bukker man sig ned eller kigger man bag bladene på træer og urter så er der et mylder af smådyr: Der er sommerfugle, edderkopper, snegle, biller, myrer, tæger, skovflåt,

hvepse, fluer, bænkebidere, tusindben, regnorme og skolopendre.

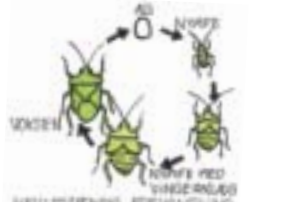
Småhistorier om dyrene

Disse dyr er temaet for et lille hæfte der er udleveret på Skovens Dag. Det er henvendt til børn – men voksne kan sikkert også lære noget nyt.

Der findes to typer tæger: Rovtæger og blad-tæger. Rovtægerne er rovdyr, som spiser små dyr. Bladtægerne er vegetarer, som suger plantesaft.

Alle tæger har en snabel, som de kan stikke og tage med. Tæger kan kendes på, at vingerne danner en tydelig trekant på ryggen.

Tægerne har ufuldstændig forvandling. Den ser sådan ud:

Hunnen lægger æg, der klækkes til larver. Larven ligner det voksne dyr, den er bare meget mindre og kaldes en nyf. Nyfene spiser og vokser, til den ikke kan være i sin hud mere. Så skifter den hud – og spiser videre. Der kan være mange nyfestadier, før nyfmen er blevet til en voksen. Hos tægerne er der fem nyfestadier, inden de er voksne. Kun i de to sidste stadier kan man se anlæg til vinger, som to folder på ryggen.

Bredtægerne minder om et våbenskjold. De kaldes også strinktæger, fordi de kan udskille en grim lugt. Prøv at snuse.

Tægen – et insekt
Antal arter: Ca. 500.
Mad: Plantesaft og smådyr.
Fjender: Spætter og visse småfugle, spidsmus, firben, rovbiller, og andre rovinsekter.
Hold da op! Nogle tæger passer på æg og unger ved at dække dem med deres flade krop. Kommer der en fjende, tipper de skjoldet, så ungerne hele tiden er beskyttede. De kan også svirre med vingerne og sprøjte "stinker" på fjenden.

Skovflåten – en spindler
Antal arter: 1.
Mad: Blod fra pattedyr og fugle.
Fjender: Flåtpincetten, småfugle, spidsmus, firben, rovbiller og andre rovinsekter.
Hold da op! Hvis en flåtlarve ikke har held med at finde føde, kan der gå mange år, før den bliver til et voksent dyr. Så venter den da bare.

Skovflåten er en lille mide, der suger blod. Mange kalder skovflåten for en tæge. Det er forkert. Den er ikke engang et insekt, men en spindler ligesom edderkopperen.

Blod er så fint som føde, at der ikke bliver nogen affaldsstadier. Derfor har en skovflåt ikke noget numsehul.

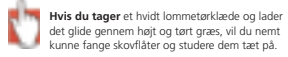
Hunnen lægger æg under bladene i skovbunden. Det tager op til en måned at lægge de 2000 æg. Når hunnen har lagt æggene, dør hun.

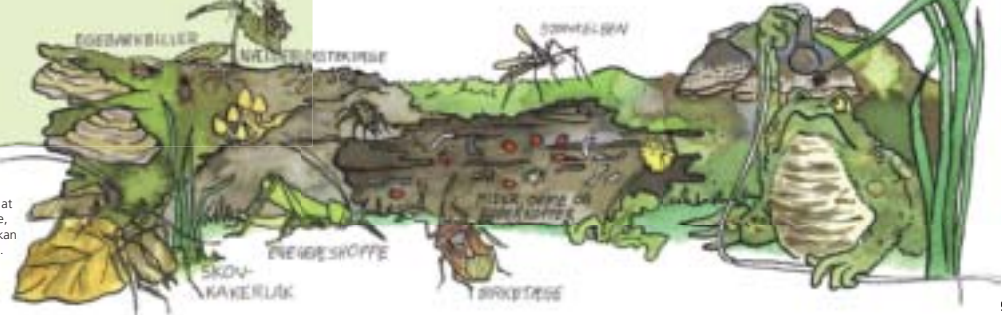
Skovflåten suger blod mellem 4 og 20 dage. Den kan suge 3 milliliter blod. Det lyder ikke af meget, men tænk på at der kan sidde mange hundrede skovflåter på f.eks. en ræv eller et rådyr. Hvor meget blod kan de suge tilsammen?

Nogle skovflåter har en bakterie, der hedder Borrelia i deres tarmsystem. Den har de fået fra en mus. Borrelia er farlig for mennesker. Derfor skal du kigge dig selv efter for skovflåt, når du har været i skoven. Hvis du har en, skal du fjerne den hurtigt – helst inden et døgn. Så er der mindst risiko for, at du bliver smittet. Tag fat om skovflåten med neglene – eller med en flåttang – og drej skovflåten rundt. Så slipper den sit greb.

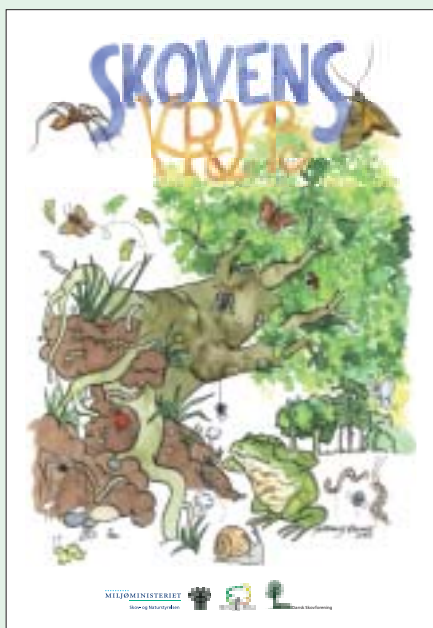
Den voksne han suger ikke blod. Han spiser faktisk overhovedet ikke noget. I stedet kravler han rundt og leder efter en hun, der suger blod. Mens hun har munden fuld, parrer han sig med hende.

8 9

Eksempel på opslag fra hæftet. Siden til venstre fortæller om tæger, som er et insekt der enten kan suge plantesaft (bladtæge) eller æde smådyr (rovtæge). Og på siden til højre forelles om skovflåten som suger blod og kan overføre borrelia bakterien. Mange blander tæger og flåter sammen – men de er lige så forskellige som pattedyr og fugle.

Forsiden på hæftet.

Alle de dyregrupper der er nævnt oven for får en side med tegninger af de mest kendte smådyr inden for gruppen.

Teksten på hver side er opdelt i en række små afsnit som beskriver dyregruppen og bringer en række tankevækkende historier.

Der står fx at edderkopper kan flyve ved at spinde en lang tråd som vinden tager – “flyvende sommer”. At snegle udskiller en slim der så sej at de kan kravle over et barberblad uden at skære sig. At maddiker fra fluer bruges til at rense sår.

At hvepse kan fange andre insekter i luften, bide hovedet af dem og flyve hjem til boet med resten. At bænkebidere er krebsdyr som har gæller så de skal leve på fugtige steder. At tusindben ikke har 1000 ben – men mellem 60 og 100.

Aktiviteter

Og der er små tips til aktiviteter for børnene.

Man kan lokke edderkoppen frem med en stemmegaffel hvis den ikke er i sit net. Man kan fange skovflåter med et hvidt lommetørklæde. Og man kan lægge et trådned over et dødt dyr – og se hvordan det efter et stykke tid bliver levende igen!

Naturens kredsløb

Men hæftet er også egnet til højt-læsning. Der er en gennemgående historie, fortalt af tudsen som er reporter på “TV Skovens Kryb”. Han laver rapporter om hvad de enkelte

dyr laver – lige så åndeløst som når TV2s reportere står i kugleregnet og fortæller hvad der sker i den store verden.

Den gennemgående historie er et væltet træ som langsomt nedbrydes af de forskellige smågrupper af dyr.

Tudsens beretning løber over 30 år, og vi hører hvad der sker – lige fra sommerfuglene der levede i træet da det blæste omkuld – og til regnorme og skolopendre der arbejder så sent i stammens nedbrydning at man knapt nok kan se den længere.

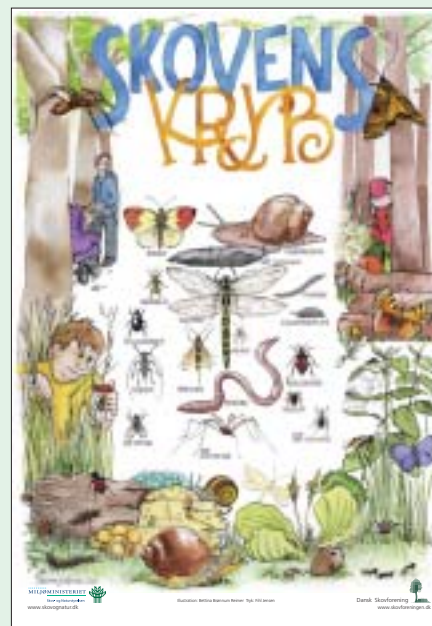
Så får børnene også en historie om naturens kredsløb og nedbrydning af alt levende.

Plakat

Der er også udgivet en plakat med temaet kryb. Den ligner plakaten der blev brugt til Skovens Dag, men i det store blanke midterfelt er vist en række insekter mv. Den kan hentes hos Frontlinien eller på www.skovog-natur.dk > Nyheder > 13. maj 2007

Hæftet

”Skovens Kryb” er udarbejdet i forbindelse med Skovens Dag 2007 af Skov- og Naturstyrelsen og Dansk Skovforening. TV-reportagen er lavet af forfatter Thorstein Thomsen, og tegningerne af Bettina B. Reimer. De faglige tekster er skrevet af Stephan Springborg (Skov- og Naturstyrelsen) og Eva Skytte (Dansk Skovforening).

Plakaten om skovens kryb.

Hæftet er på 16 sider. Det er gratis og kan bestilles i Dansk Skovforening (dj@skovforeningen.dk) eller hos Frontlinien (frontlinien@frontlinien.dk).

På Frontlinien kan man hente en pdf-fil med hæftet (www.mim.dk > Udgivelser > Netboghandlen > [Søg på “Skovens Kryb”]) og en pdf fil med plakaten.

sf

**Mangler du en Flishugger, så spørg ved
NHS maskinfabrik A/S.
“Vi har mere end 25 års erfaring”**

- til private eller professionelle
- super aggressivt indtræk
- motor drevet eller med traktors PTO

Bergsømsg 6 - DK-8160 Silkeborg
Tel: +45 86 61 89 27
Fax: +45 86 62 69 05
CVR nr. 81427717

Se også www.NHS-maskinfabrik.dk

Makes the difference

Bjergbønder i Guatemala og juletræsdyrkning

Af Uffe Strandby Andersen, José Pablo Prado Cordova, Ulrik Bräuner Nielsen, Marten Sørensen og Johannes Kollmann

I Guatemala bruger man juletræer af ædelgran. Træerne stammer ofte fra ulovlig hugst, og den lokale ædelgran er en stærkt truet træart.

Et dansk projekt peger på at arten kan beskyttes ved en kontrolleret udnyttelse, bl.a. gennem anlæg af flere juletræplantager.

Kan forbedret juletræsproduktion i Guatemala bruges til at forbedre leveforholdene for fattige bjergbønder? Sandsynligvis!

Det lyder umiddelbart som et absurd og lidet realistisk udviklingsprojekt i lighed med et schweitzisk mejerifremstød i Perus lavlandsjungle. Der er dog tale om et velgrundet projekt med lokal interesse og erfaring.

Figur 1. Naturlig udbredelse af *Abies guatemalensis* i Centralamerika.

Guatemalas ædelgran

Der har været produceret juletræer i Guatemala i de sidste 30-40 år, nemlig en lokalt forekommende ædelgran, *Abies guatemalensis*, Rehder.

Abies guatemalensis har især sit naturlige udbredelsesområde i Guatemala, men findes også i det sydvestlige Mexico samt nogle få steder i El Salvador og Honduras (se figur 1).

I 1999 skønnede landets Skov- og Naturstyrelse at den tilbageværende bestand i Guatemala var på under 25.000 ha. Skovene er stærkt opdelt i mange små områder og findes især på isolerede bjergtoppe fra 2.600 – 3.400 moh., adskilt af dyrket landbrugsland.

Oplysninger fra en kommune i det centrale udbredelsesområde viser at mere end 80% af *A. guatemalensis* skovene er forsvundet indenfor de seneste 20 år.

Omkring 95% af arealet med *A. guatemalensis* er blandingsskove med 10 – 15 individer per ha. I lavere områder vokser den i blanding med løvtræer som *Quercus* spp. og *Arbutus* spp. Højere oppe er den blandet med nåletræer som *Pinus* spp. og *Cupressus lusitanica*; øverst oppe danner den trægrænse i renbestand (se figur 2).

De største trusler er behovet for landbrugsarealer, intensiv græsning og ikke mindst illegal høst af grene og toppe (se figur 3). Presset på

Figur 2. Naturbestand af *Abies guatemalensis* i 3200 meter over havet.

Figur 3. Illegalt høst af grene fra naturskovene.

naturskovene har medført at arten siden 1973 har været opført på Appendix 1 hos CITES (=Center for international handel med truede arter). FN's fødevarerorganisation FAO betragter den som en stærkt truet art.

Den nationale skovlov forbyder selvfølgelig al udnyttelse fra naturskovene. Handel og transport af arten kan give bøder på op til 10.000 kr og fængsel i op til 5 år.

Anvendelse

Arten har i længere tid været brugt til konstruktionstræ, tagbeklædning, master, brænde og trækul.

Disse anvendelser har dog mindre betydning, både i forhold til den aktuelle trussel, men også i forhold til mulighederne for at udvikle landdistrikterne. Den altoverskyggende trussel er en stigende efterspørgsel af juletræer i hovedstaden, Guatemala By.

Over de sidste to årtier er der anlagt plantager, som laver certificerede juletræer (se figur 4a). Plantagerne producerer ca. 5000 træer årligt, men de dækker kun en mindre del af det samlede forbrug på over 100.000 træer.

De fleste af de naturlige juletræer fremstilles derfor af illegalt høstede grene fra naturskovene (se figur 4b). Grenene hugges af træerne og bringes til markederne i Guatemala By hvor 75–80% af den illegale juletræsproduktion foregår. Grenene fragtes ofte sammen med grøntsager eller, endnu bedre, dækket af et lag ildelugtende hønsemøg.

De afklippede grene fordeles på markederne til producenterne, som oftest er små 'familieforretninger'. Grenene monteres med kramper på en 1–2 m høj pind – og et semi-naturligt juletræ er klar til salg.

Projektet

I 2004 startede Faggruppe Botanik på Institut for Økologi på det tidligere KVL i samarbejde med Skov & Landskab et projekt sammen med San Carlos Universitetet i Guatemala. Projektet er støttet af Rådet for Udviklingsforskning under DANIDA.

Projektet har undersøgt hvordan man kan forbedre beskyttelsen og udnyttelsen af *A. guatemalensis*. På trods af artens høje internationale beskyttelse har der været begrænset interesse for at forske i arten. Der har derfor i mange henseender været tale om et pionérarbejde.

Projektets overordnede formål har været at få mere viden om biologiske og socioøkonomiske forhold ved at undersøge følgende emner:

1. Taxonomi og populationsgenetik
2. Naturlig foryngelse
3. Provenienser

4. Markedsforhold
5. Socioøkonomi i landsbyernes udnyttelse af de nærliggende skove

1. Taxonomi og populationsgenetik

Dette studie ser på om arten er en ensartet enhed i hele sit udbredelsesområde, eller om der er forskellige racer. Desuden undersøges om populationerne er berørt af den stærke opdeling i mange små bevoksninger: 80% af skovene er under 100 ha, og 50% er under 25 ha.

Populationsgenetikken er undersøgt ved materiale fra 18 forskellige populationer i Guatemala. Taxonomien er undersøgt ved data fra 10 skove i Guatemala og 9 i Mexico.

A. guatemalensis er i tidligere undersøgelser sammenlignet med fem andre arter af ædelgraner i Centralamerika. De viser at *A. guatemalensis* har den største variation mellem bevoksningerne og den mindste diversitet indenfor bevoksningerne (disse undersøgelser omfatter dog kun tre populationer i Guatemala og fem i Mexico).

Når projektet er færdigt kan man se om der er tale om tydeligt adskilte varieteter og måske basis for opdeling i flere arter, og om der er bevoksninger som lider under indavl. Resultaterne kan gøre det lettere at udpege de bevoksninger som bør beskyttes.

2. Naturlig foryngelse

Den naturlige foryngelse er væsentlig for bevoksningernes langsigtede

Figur 4a (til venstre). Certificeret *A. guatemalensis* træ. Figur 4b (til højre) Sammenhæftet semi-naturligt *A. guatemalensis* træ. Forbrugerne foretrækker ofte den semi-naturlige pga den mere symmetriske form og lavere pris.

Figur 5 a og b. Der er store forskelle i højdevækst mellem en af de bedste provenienser El Eden Palestina (til venstre) og en af de dårligste, Mataquescuintla (til højre).

Figur 7. Projektets ret primitive planteskole i 3000 moh.

Figur 6. Der er efterhånden en lille produktion af juletræer fra plantager.

overlevelse og stabilitet. I det nordlige og nordvestlige Guatemala er der visse steder en meget intensiv foryngelse i alle aldersklasser på op til 10.000 kim- og frøplanter per ha. I andre skove, bl.a. i den centrale og østlige del af landet, er der nærmest ingen naturlig fremspiring.

Vi undersøgte seks forskellige skove i Guatemala. I hver skov blev der udlagt seks 100 m² prøveflader, hvor der i gennemsnit blev optalt 320 kim- og frøplanter per ha (antallet varierede fra 0 til 1300). Desuden blev der i et afgrænset område indenfor hver prøveflade sået frø og plantet tre måneder gamle frøplanter direkte i humuslaget eller ovenpå litterlaget.

De første konklusioner viser, at der generelt er en meget lille naturlig fremspiring, og at der nærmest ikke findes nogen 1- og 2-årige kimplanter. Undersøgelser af en ret nært beslægtet art, *Abies hickelii* fra Mexico, viser i snit en naturlig opvækst på 3.000 kim- og frøplanter per ha.

Vores studier viser, at der overlever flere af de plantede frøplanter når der sker en forstyrrelse af litterlaget. Det fremgår også at jo højere man kommer op ad bjergsiderne, jo flere kim- og frøplanter findes der. Det skyldes mindre græsningsspres og eventuelt en mere optimal tykkelse af litterlaget.

3. Provenienser

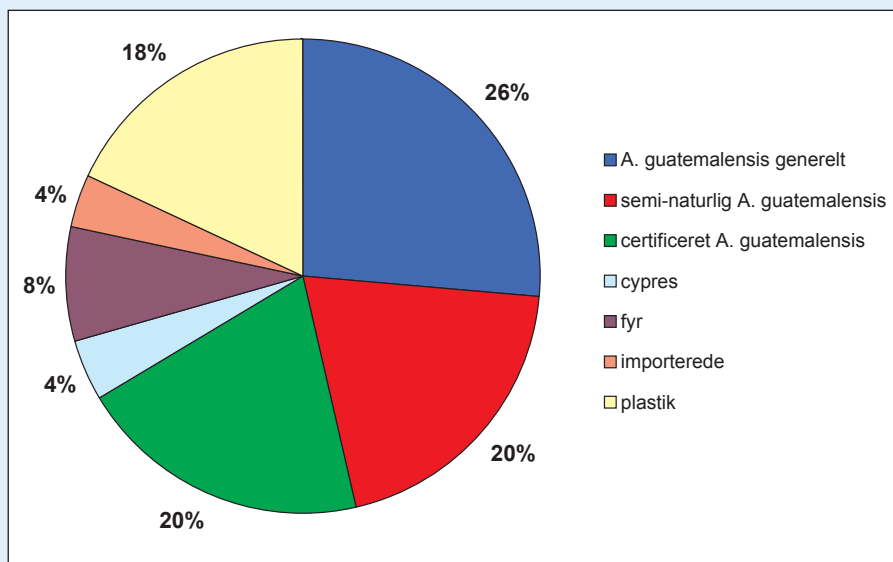
Der er undersøgt 10 forskellige provenienser i Guatemala. Der er indsamlet frø i december 2004, og de er udsået i februar og maj 2005. Der er målt spiringsprocent, spiringsperiode, overlevelse, højdeudvikling, udvikling af sidegrene og knopudvikling.

Der har vist sig væsentlige forskelle mellem provenienserne. Især to fra den centrale del af udbredelsesområdet har væsentlig højere spiringsprocenter, kortere spiringsperiode, flere sidegrene og højere frøplanter (se figur 5).

De få studier, der tidligere er lavet med *A. guatemalensis*, viser generelt en meget lav spiring på 2–15%. I de senere år har mange landsbyer og private efterspurgt planter til anlæg af plantager. Den lave spiringsprocent har været medvirkende til problemer med at skaffe planter.

Da arten er udryddelsestruet, er det derfor vigtigt at finde frem til provenienser, som har en nogenlunde acceptabel spiringsprocent og dermed kan forsyne både private og landsbyer med frøplanter.

De naturligt producerede (og certificerede) juletræer er oftest af

Figur 8. Figuren viser hvilken type juletræ forbrugerne foretrækker. 2/3 ønsker *A. guatemalensis* træer.

meget dårlig form med alt for kraftig vækst (se figur 4a). Enkelte plantageejere har dog haft gode erfaringer med primært formklipping.

Vitalitetsfaktorer som god højdeudvikling og udvikling af sidegrene, kan være med til at understøtte de fysiske og de økonomiske muligheder for formklipping og vækstregulering.

4. Markedsundersøgelse

Der er lavet interviews af over 100 familieproducenter af illegale semi-naturlige juletræer, ca. 1.000 forbrugere og foreløbig 20 plantageejere.

Der er ca. 10-12 aktivt dyrkende plantageejere. De laver omtrent 5.000 træer årligt på ca. 20 ha (se figur 6 og 7).

Det skønnes at der i 2005 blev solgt ca. 115.000 *A. guatemalensis* juletræer. Heraf er 110.000 semi-naturlige træer, hvis grene stammer fra beskyttede naturskove. Den certificerede produktion er forsvindende lille.

De illegale semi-naturlige træer har dermed en markedsandel på 45%, hvorimod certificerede udgør mindre end 2%. Plastik træer udgør med 35% også en væsentlig del af markedet. Derimod udgør importerede ædelgraner fra USA eller Canada kun 3%.

Mængden af illegalt producerede juletræer i 2005 svarer til at der afklippes ca. 1.400 ton grene. Afklippingen af grene skader træerne, da det dels øger risikoen for infektion af svampe, dels foregår på et tidspunkt, hvor træerne producerer frø.

Forbrugerne har tradition for at foretrække *A. guatemalensis*. To ud af tre forbrugere foretrækker denne art fremfor fyrretræer, plastik træer, cypres eller importerede ædelgraner fra Canada eller USA (se figur 8).

5. Socioøkonomisk studie

Indenfor det sidste år er der hvert kvartal lavet undersøgelser med spørgeskemaer i 12 landsbyer med ialt 140 familier. Et af målene har været at afdække om og i hvilket omfang familierne er inddraget i både den legale og illegale udnyttelse af *A. guatemalensis*.

Det generelle indtryk er, at *A. guatemalensis* spiller en mindre rolle for husholdningerne. De få personer der er med i den illegale høst af grene fristes af muligheden for en hurtig indtægt op til jul. Det ser derfor ud til at de fattige landsbyboere kun i begrænset omfang påvirkes af det illegale marked.

Disse undersøgelser peger på – sammen med flere måneders observationer på markedspladserne i hovedstaden – at en elite i byerne samarbejder med få stråmænd nær naturskovene. Det illegale marked går også under navnet 'det grønne kokain'!

Projektet indgår i øvrigt i CIFOR's Poverty Environment Network (PEN). Der er på globalt plan lavet en snes undersøgelser af sammenhængen mellem udnyttelsen og administrationen af skovressourcer og fattigdom.

Afrunding

Grundlæggende må man sige, at der er tale om en art, som trods beskyttelse både internationalt og nationalt er udsat for et massivt pres. Den væsentligste trussel er den illegale afklipping af grene fra naturbevoksninger, men fåregrensning har også visse steder stor indflydelse på den naturlige foryngelse.

Markedet er stort, og den certificerede produktion kan slet ikke hamle op med efterspørgslen. Omkring 95% af de solgte *A. guatemalensis* juletræer er illegalt producerede semi-naturlige træer.

Der er dog tegn på at flere forbrugere vælger de certificerede træer. Det sker især på bekostning af importerede træer og plastik juletræer. Andelen af forbrugere der foretrækker semi-naturlige juletræer ser ud til at være nogenlunde stabil.

Når mange foretrækker certificerede juletræer kan det bestemt også tilskives Guatemalas skovmyndighed. Den har gennemført intensive

kampagner, som opfordrer forbrugere til at købe certificerede træer frem for semi-naturlige træer.

Stort set alle plantager er privatejede. Der er tegn på øget interesse for at lave plantager, idet 25 ha i dag er under 6 år. *Abies guatemalensis* er en art der let lader sig kultivere, og der er et stabilt til voksende marked. Derfor er der perspektiver i en strategi med 'beskyttelse via udnyttelse'.

Landsbysamfundene har mange steder en stærk interesse i at passe på deres skovressourcer. Denne interesse udmønter sig bl.a. i at de afpatruljerer skovgrænserne i november og december for at begrænse den illegale høst.

Det er vigtigt at en udvidelse af plantagearealet, med det formål at nedsætte presset på naturskovene, sker i tråd med en fastholdelse af de lokales iver for beskyttelse. Dette kan bl.a. ske ved at involvere landbyfællesskaberne mere aktivt i en decideret plantagedrift.

AKKERUP PLANTESKOLE

5683 HAARBY
TLF. 6473 1058
FAX 6473 3158 -mail@akkerup.dk
WWW.AKKERUP.DK

Skov-, læ og hækplanter

Rekvirer katalog eller De er velkommen til at aflægge Planteskolen et besøg. Tilbud afgives gerne.

KLØVNING

Få mere ud af kævlerne til brænde
Kløvning af stammer i op til
Ø 95 cm og 3 mtr's. længde

Vi kører over hele landet

Strandgaard Kløvning
40539732

www.strandgaardsbraende.dk

Just Forest

Valmet skovmaskiner passer på miljøet og de danske skove

Vore 3 erfarne skovmaskine folk er klar ved telefonerne.

Salgskonsulent
Christian Josefsen
Tlf. 99282925
Mobil 40562090

Værkfører
Hans Christian Schmidt
Tlf. 99282923
Mobil 40727140

Montør
Torben Pedesen
Mobil 22652183

HELMS TMT-CENTRET A/S
Tavkundsvej 4-6 • Lind • 7400 Herning • Tlf. +45 99282930 • Fax +45 99282938
www.helmstmt.com • mail@helmstmt.com

KOMATSU

komatsuforest.com

Stormfaldet i Sverige i januar 2007 var på 16 millioner m³ – og ikke 12 som først antaget. (Foto: Tanja Olsen).

Større svensk stormfald

Stormfaldet i Sverige i januar 2007 ser ud til at have været lidt større end først antaget. Det skyldes at stormfaldet var spredt og har været svært at få overblik over.

Kort efter stormen meldte Skogsstyrelsen ud at der var faldet 12 mio. m³. I løbet af april har styrelsen

imidlertid lavet en opmåling fra helikopter, og de skønner nu at der er tale om 16 mio. m³. Det er dog stadig moderat i forhold til en svensk normalhugst på omkring 80 mio. m³.

Styrelsen har optalt 5.900 områder med stormfald, og heraf er 70% på under 50 m³. Der er flere små flader end forventet, og det kan gøre

Danskere køber skov i Västerbotten

Danskere har i en årrække købt skovejendomme og "ødegårde" i Skåne og Småland. Men nu er der flere og flere danskere som kaster sig over det nordligste Sverige.

I Västerbotten län – oppe omkring Umeå – blev der sidste år solgt 22 ejendomme til udlændinge, og i de fire første måneder af i år er der tale om 7 ejendomme. Samme tendens ser man i resten af Norrland.

Tidligere var det små husmandsbrug som udlændinge gik efter, men nu køber de større skovstykker. Den største gruppe af udlændinge er danskere. Det er dem der køber de største ejendomme, ofte over 50 ha. Der er også tyskere som køber skov, men de vælger generelt små ejendomme.

Der er også blevet stigende interesse fra svenskere der bor længere sydpå for at købe skove.

Formålet med at købe skov er som regel jagt og fiskeri. Men der er også dem der tænker på rekreation i almindelighed, skovbrug – eller kapitalanbringelse.

I 2005 blev jordförvärvslagen (=jordkøbsloven) ændret, og det har medført at der nu er flere købere som ikke bor i lokalområdet. Det er udtryk for at markedet er blevet mere frit. Men de lokale er lidt bekymrede fordi det forringer også den lokale beskæftigelse og bevarelse af de små samfund.

Västerbotten er et län som ligger langt oppe i Sverige – kun Norrbotten er nordligere. De største byer er Umeå, Skellefteå og Lycksele, og länet går helt ind til den norske grænse. Se www.vasterbotten.se

Kilde: vk.se (Västerbottens-Kuriren) 8.5.07

det sværere for skovbruget at oparbejde det hele inden 1. juli.

Fristen er sat for at undgå opformering af barkbiller når de kommer frem i årets 2. sværmning i løbet af juli. Stormfældet træ er det ideelle ynglemateriale.

Styrelsen har sendt oplysninger om stormfald og barkbilleangreb ud til de berørte skovejere. Den svenske skovlov stiller krav om at skadet og skovet gran skal være afbarket eller bragt ud af skoven inden tidsfristen.

Halvdelen af stormfaldet ligger hos medlemmer af Södra – den sydsvenske skovejereforening. Södra har meddelt at de ikke som planlagt bliver færdig med oparbejdning af stormfaldet til 1. juni. Det trækker ud til midsommer. Herefter vil de sætte ressourcerne ind på at skove de træer som er blevet angrebet af barkbiller – den såkaldte "sök och plock" metode.

Stormfaldet og barkbillerne har ikke haft betydning for træpriserne – tværtimod. I løbet af foråret er priserne på tømmer steget, og priserne på cellulosetræ er steget i Nord- og Midtsverige.

Kilder: *Pressemeddelelser fra Skogsstyrelsen* (www.svo.se) 15.5.07 og *Södra* (www.sodra.se) 16.4.07

HJORTHEDA
PLANTESKOLE A/S

PLANTER TIL:

- SKOV
- LÆHEGN
- LANDSKAB
- JULETRÆR
- PYNTEGRØNT
- SKOVREJSNING

- Sender til hele DK!

Tlf. 86 68 64 88

Fax 86 68 64 40

www.hjortheda.dk

Unger af Stor hornugle der et kort øjeblik er hentet ud af deres redested i skrænten af en grusgrav. Foto: Jan Skriver.

Stor hornugle bekæmpes ulovligt

Stor hornugle æder krager, duer og rotter – og meget sjældent fasaner.

Stor hornugle er en af de sjældne ynglefugle herhjemme. Der er kun 30-35 ynglende par i Jylland, især i det sydlige Jylland, men der er nu set flere eksempler på at fuglen efterstræbes.

Et par havde bygget rede i en skrænt i en grusgrav, men for nylig fandt man æggene ødelagt, og de to gamle ugler var døde. Et andet sted blev æggene stjålet og erstattet med hønseæg. Og et tredje sted har man fundet døde unger under omstændigheder der kunne tyde på at de

Stor hornugle findes kun i Jylland.
Kilde:DOF.

havde været udsat for forstyrrelser.

Klaus Dichmann er leder af ynglegruppen i Dansk Ornitologisk Forening (DOF). Han mener at disse eksempler viser at lokale grupper efterstræber Stor hornugle på dens ynglepladser omkring Åbenrå og den dansk-tyske grænse. Det er fuglens kerneområde i Danmark, hvor der yngler 5-8 par.

Tager ikke fasaner

Mange ser skævt til Stor hornugle fordi de mener den tager fasaner. Men Klaus Dichmann siger at det er en misforståelse. Han har besøgt snesevis af reder, og han har kun fundet enkelte fasanfjer omkring rederne.

Om dagen sidder uglen i skjul i store træer. Foto: Jan Skriver.

Stor hornugle

Stor hornugle (*Bubo bubo*) er den største af alle verdens ugler. Navnet har den fået fordi den har lange brede fjerhorn på hovedet.

Den er meget kraftigt bygget. Den er 60-75 cm lang, og vingefanget er 150-180 cm. Den vejer 1,5-2 kg (han) og 2-3 kg (hun). Den lægger 2-4 æg hvert år. Dens levealder er mellem 10 og 20 år, og de vigtigste dødsårsager er trafikdrab og kollision med el-ledninger.

Grundfarven er gulbrun, oversiden har brune pletter og brystet har striber. Når uglen er i ro virker den ret korthalset, men når den forstyrres kan den få ret lang hals.

Hannen markerer territoriet ved et dybt, hult og kort *ooo-hå* som kan høres 4-5 km væk (dens tuden har inspireret til det latinske navn *bubo*). Dens tuden høres oftest i januar-marts.

Stor hornugle jager når det er mørkt og er derfor svær at få øje på. Om dagen sidder den i tætte træer eller i store bygninger, fx lagerbygninger og kirketårne.

Stor hornugle yngede i Jylland indtil sidst i 1800-tallet, men den blev udryddet efter jagt og indsamling af æg.

Den har også været på tilbagetog mange andre steder i Europa. Derfor har der i Sverige og Nordtyskland været et stort kunstigt opdræt med udsætning af mange hundrede fugle. I 1984 indvandrede der fugle fra Tyskland til Sønderjylland. De grundlagde en ny dansk bestand (som altså ikke er helt naturlig).

Stor hornugle er stadig sjælden som ynglefugl. Der registreres 20-24 par om året, men da den er svær at få øje på skønnes den reelle bestand til 30-35 par. Stor hornugle er en af de fuglearter som indgår i udpegningsgrundlaget for danske fuglebeskyttelsesområder.

I Danmark yngler den som regel i grusgrave, kridtbrud eller på lossepladser, samt i skove med begrænset aktivitet. Der bør være ro i en afstand på 200 m fra redestedet fra 1. februar til juli.

Reden anbringes på stejle skrånninger uden vegetation. Den kan dog også bygge rede i hule træer og på bygninger; i bjerge er reden på klippehylder.

De gamle fugle bliver i yngleområdet hele året, mens de unge fugle strejfer en del omkring.

Stor hornugle er udbredt i store dele af Europa, især i de nordiske lande samt i Syd- og Mellemeuropa. Desuden findes den i Asien helt til Stillehavet og ned til Nordafrika. Den er i fremgang i Nordeuropa som følge af udsætninger og i tilbagegang i Syd- og Østeuropa.

Den lever i skove, men den findes i dag også omkring byer. I andre lande findes den oftest i store skove og i bjergområder.

Ifølge Politikens Store Fuglebog består føden af bl.a. kragefugle, ringduer, hættemåger, rotter, mosegrise og pindsvin. I Sønderjylland finder den meget af sit bytte på åbne lossepladser.

Stor hornugle kan være ret aggressiv over for konkurrenter. Den kan overfalde og dræbe andre ugler og rovfugle som duehøge og musvåger når de ligger på rede.

Duehøgen er traditionelt den rovfugl der tager flest fasankyllinger, men den forsvinder ofte fra et område når Stor hornugle slår sig ned. Derfor er det ikke logisk at efterstræbe Stor hornugle hvis man er bekymret for sine fasaner.

Dansk Ornitologisk Forening vil nu skærpe opsynet med redestederne.

sf

Yderligere oplysninger:

Klaus Dichmann, Hyldehegnet 27,
6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 05 52,
mobil: 20 86 90 52.

Kilder:

www.dof.dk 25.4.07
Politikens Store Fuglebog
Fuglene omkring os (Gad)
Europas fugle (Politiken)
www.dofbasen.dk
www.skovognatur.dk > Faglige emner >
Natura 2000

**Vi importerer
nordmanns-
granfrø direkte
fra Ambrolauri
Tlugi afd. 10**

BOLS

**FORST
PLANTESKOLE**

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

“Wildlinge”

– en mulighed i dansk skovbrug?

Af skovbrugsstuderende
Søren Kristian Mikkelsen

“Wildlinge” er selvsåede planter der tages op og udplantes et andet sted i skoven.

Wildlinge koster omkring 1/3 af en planteskole-plant.

Wildlinge bides mindre end planteskoleplanter når bidbelastningen ikke er for høj.

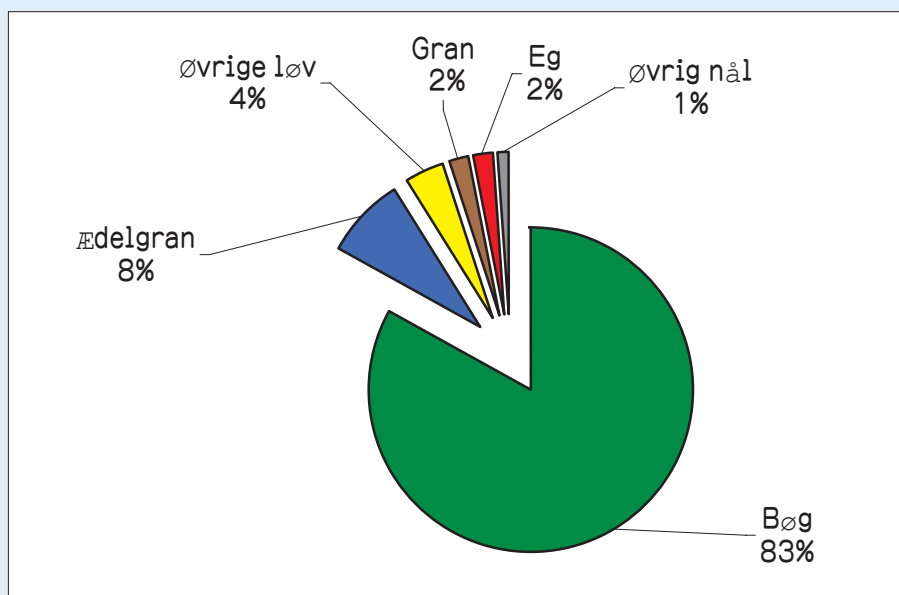
Wildlinge er især egnede ved indbringelse af bøg under skærm og ved berigelsesplantning i naturnær skovdrift.

Med Kulturkommissionen som bølgebryder er der i de senere år søgt efter metoder til at reducere kulturomkostningerne uden at forringe mulighederne for at producere kvalitetstræ. Dette har således bl.a. ført til interesse for udvikling af nye metoder til kulturretablering, såvel som revurdering af gamle “glemte” metoder.

I Tyskland kradser krisen ligeledes. Søgen efter besparelser har i de senere år bl.a. ført til en øget interesse for kulturretablering med brug af “wildlinge”.

Som navnet antyder, er wildlinge betegnelsen for træer der er “vilde”, altså ikke plantede træer. I den tyske litteratur omtales hovedsagligt planter fra skærmforyngelser, men også andre typer selvsåede træer indgår i betegnelsen “wildlinge”.

Kort fortalt udnyttes wildlinge at man opgraver selvsåede træer i alderen 0-7 år for efterfølgende at plante dem andetsteds. Det lyder

Figur 1. Mest anvendte arter til wildlinge.

Tabel 1. Anbefalinger for plantestørrelse af wildlingeplanter.

Træart	Bøg	Ædelgran	Andet løv	Eg	Gran
Højde (cm)	30-50	20-40	20-60	20-30	20-40
Alder (år)	3-5	4-6	3-7	3-4	3-5
Rodhalstykkel (mm)	4-6	3-5	3-7	3-4	3-5

simpelt, og der er nok mange, der har anvendt metoden til at plante et træ fra skoven i deres egen have.

Muligheder er der masser af. Tænk hvis man kan hente sine planter i egen skov når det passer en, i de kvantiteter og kvaliteter der passer en! Det lyder jo økonomisk og planlægningsmæssigt besnærende.

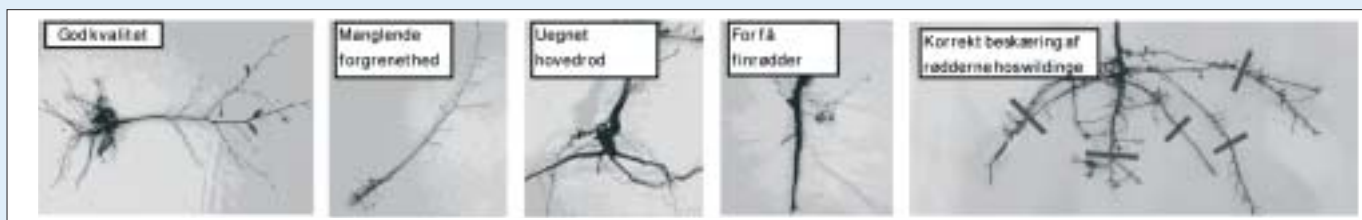
Ligeledes kan bekymringer om dyre udrensninger i skærmforyngelser vendes til et aktiv. For nu kan man jo anvende overskydende planter som man ellers skulle hugge bort.

Omvendt kan en ny metode meget hurtigt blive dyr, hvis mang-

lende viden og erfaring fører til utilsigtede problemer (planteafgang, skader m.m.).

Denne artikel fortæller om de erfaringer, der er opnået de senere år i Tyskland og Danmark. Antallet af offentliggjorte undersøgelser er sparsomt. De begrænser sig især til anvendelse af bøgewildlinge og sammenligning af disse med barrods planteskoleplanter. Desuden er kilderne ofte baseret på erfaringer (og ikke forsøg).

Det er derfor vigtigt ikke at se denne artikel som en facitliste, men snarere som inspiration til videre afprøvning af wildlinge lokalt.

Figur 2. Ønsket samt uønsket rodform ved bøgewildlinge, samt korrekt rodbeskæring.

Hvilke træarter er egnet?

Nörr et al. (2001) fortæller om erfaringer med wildlinge blandt 221 skovfogder i den tyske delstat Bayern i perioden 1994-1998.

Det er især skygetræarter der bliver anvendt til wildlinge-plantninger, se figur 1. Dette hænger sammen med at wildlinge især optages under skærmforyngelser hvor der er rigeligt med planter at optage – og skærmforyngelser normalt favoriserer skygetålende arter.

Ædelgran og især bøg nævnes som de mest egnede arter til wildlinge-plantning. Årsagerne er dels mulighederne for skærmforyngelse af de to arter, men også at disse erfaringsmæssigt mister færre finrødder i forbindelse med optagningen (høsten).

Eg og nåletræarter (undtagen ædelgran) nævnes derimod som arter, der mister mange finrødder i forbindelse med optagningen. De kan derfor have svært ved at etablere sig igen efter udplantning.

Med 83 % er bøg den mest benyttede træart. Af samme grund vil denne artikel hovedsagelig koncentrere sig om bøgewildlinge.

Hvilke plantestørrelser er egnet?

Nörr et al. (2002) opstiller anbefalinger for plantestørrelse, se tabel 1.

Størrelsen af planterne er vigtig. Mindre planter end anbefalet har generelt dårligere modstandskraft over for (a)-biotiske skadefaktorer. Større planter end anbefalet mister erfaringsmæssigt mange finrødder ved optagning. Desuden har de generelt et dårligt rod/top-forhold, hvilket forringer deres etableringschancer (Nörr 2002).

Kvaliteten af det optagne plantemateriale spiller ligeledes en stor rolle for hvor godt de etablerer sig.

Ved optagning bør der kun tages ubeskadigede planter af god form med et vitalt udseende. Ligeledes anbefales det kun at udvælge ret kraftige planter med et forhold mellem højde og rodhalsdiameter på under 80 (eksempel: en plante med højde 40

Tabel 2. Anbefalinger for anvendelse af wildlinge.

Velegnet:

Under skærm eller forkultur samt som underplantning under ældre træer
Efterbedring i forbindelse med naturlig eller naturnær foryngelse
Indplantning i skovbryn

Uegnet:

Tilplantning af åbne arealer
Arealer med stærkt konkurrerende bundvegetation
Arealer med stor oplagring af humus (fx mose eller hede)
Arealer med ældre træer som er i hurtig opløsning eller afvikling
Som ammetræ eller forkultur
Arealer hvor træarten generelt er uegnet (se Larsen 2005)

cm og rodhals 4 mm giver et forhold på 100 – og er altså velegnet).

Efter optagningen er endnu en sortering nødvendig, hvor man bortsorterer individer med skader fra optagningen og/eller uønsket rodform (Nörr 2002).

Da der ved wildlinge kun rodbeskæres efter optagning og ikke flere gange under opvæksten, er rodnettets ofte ikke så forgrenet som hos barrodsplanter fra skovplanteskoler. Det er derfor vigtigt at være meget opmærksom på rodformen i forbindelse med optagningen.

Figur 2 viser ønsket samt uønsket rodform hos bøgewildlinge. Desuden vises en korrekt rodbeskæring hvor man fjerner alt for lange rødder som ikke kan anbringes korrekt ved plantning.

Anvendelsesområder

Da de fleste wildlinge optages i forbindelse med skærmforyngelser, er de fysiologisk tilpasset lav lysintensitet.

Det anbefales således, at man ikke pålægger wildlinge et "lyschok" ved udplantning, men i stedet anvender planterne under lysforhold som minder om oprindelsesstedet. Ligeledes er wildlingeplanter - især fra skærmforyngelser - ikke så "afmodnede" som planteskoleplanter. Man skal derfor være opmærksom på konkurrencen fra anden vegetation, risiko for udtørring, samt jordbundsforholdene ved udplantning.

Tabel 2 giver en oversigt over anbefalinger for anvendelse af wildlinge (Nörr 2002).

Overlevelse og tilvækst i kulturstadiet

Nörr et al. (2002) refererer i deres artikel "Wildlinge" til en hovedopgave af skov- og landskabsingeniørstuderende Ganz. Denne opgave har desværre ikke været mulig at rekvirere, hvorfor følgende beskrivelse er en anelse ufuldstændig.

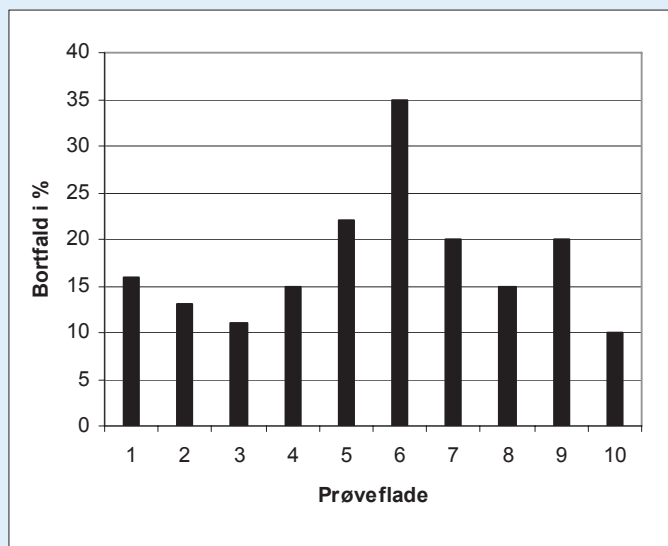
Planteafgang

I opgaven er undersøgt afgang af bøgewildlinge i 10 beplantninger under skærm (antal planter ikke angivet). Planterne var alle over 20 cm i højden og blev sat i jorden i 1995. I 1998 var afgangsprocenten i snit 18, se figur 3.

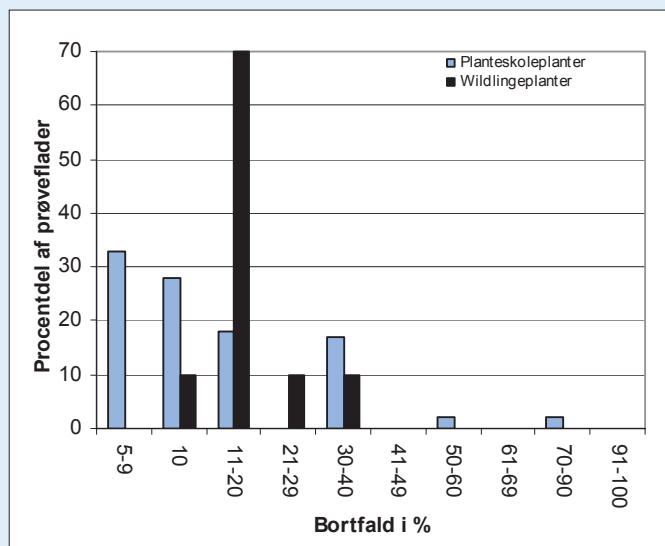
Disse oplysninger er sammenlignet med data fra forstdirektionen i Mittelfranken-Oberfranken for afgang af bøge-planteskoleplanter under skærm (gennemsnitlig afgang 17 % over 3 år). Se figur 4.

Undersøgelsen viser altså ikke den store forskel i overlevelseshastighed for de to plantetyper.

Spredningen på resultaterne er 4-90 % for planteskoleplanterne og 10-35 % for wildlingeplanterne. Dette kunne umiddelbart pege på wildlingeplanter som det mest gunstige valg. Der indgår dog langt flere prøveflader i undersøgelsen af planteskoleplanterne, og sandsynligheden for store

Figur 3. Afgang af bøgewildlinge-planter under skærm i % på 10 prøveflader i perioden 1995-1998.

Figur 4. Afangsprocenter for 200 bøgekulturer med planteskoleplanter under skærm i Mittelfranken-Oberfranken, Tyskland. De mørkeblå søjler viser hvor stor andel af prøvefladerne der har den afangsprocent der er nævnt på x-aksen. Til sammenligning er vist de tilsvarende afangsprocenter for wildingeprovefladerne vist i figur 3.

Tabel 3. Årsager til planteafgang blandt bøgewildlinge i Bayern.

Abiotiske (klima, jordbund mv)	27%
Arbejdskvalitet	26%
Sortering	16%
Lokalitet	12%
Biotiske (insekter, svampe mv)	12%
Vegetation (ukrudt)	7%

forespørgsel blandt 221 skovfogder i Bayern og må anses for en skønnet værdi. Samme undersøgelse angiver årsagen til afgang, se tabel 3.

Forsøg i Bayern

Nörr, R. (2006) sammenligner højdetilvæksten for bøgeplanter af wildlinge- og planteskoletypen under rødgranskærm. Undersøgelsen foregik på Forstamt Freising i Bayern (800 mm årlig nedbør, 7,5 C årlig gennemsnitstemperatur), og plantematerialet var "dyrket" på skovdistriktet.

Over en tredjedel af wildlingeplanterne overskred højdeanbefalingerne i tabel 1, med 2 % under lavmål

(middel 46 cm, min. 19 cm, max. 84 cm). Hos planteskoleplanterne var 50 % over 50 cm og 10 % under 30 cm (middel 43 cm, min. 20 cm, max. 68 cm) - se nærmere i figur 5.

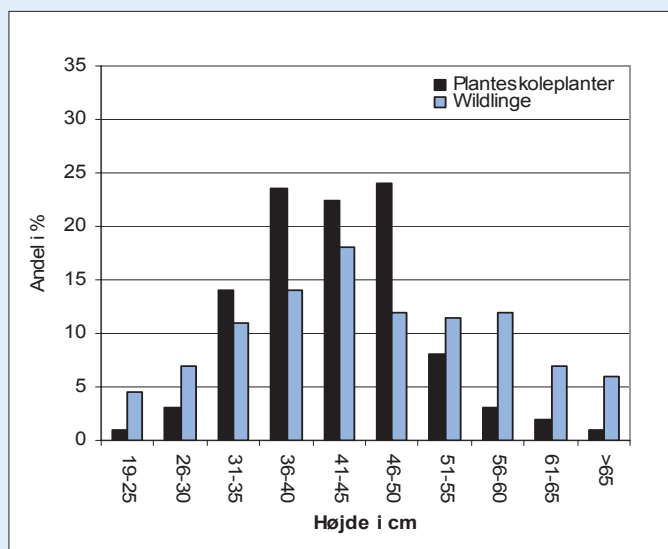
Planterne blev fordelt i to blokke à seks parceller med 65 planter i hver parcel, i alt 780 bøgeplanter.

Rodhalsdiameteren var i snit 6 mm hos wildlingene og 9 mm hos planteskoleplanterne.

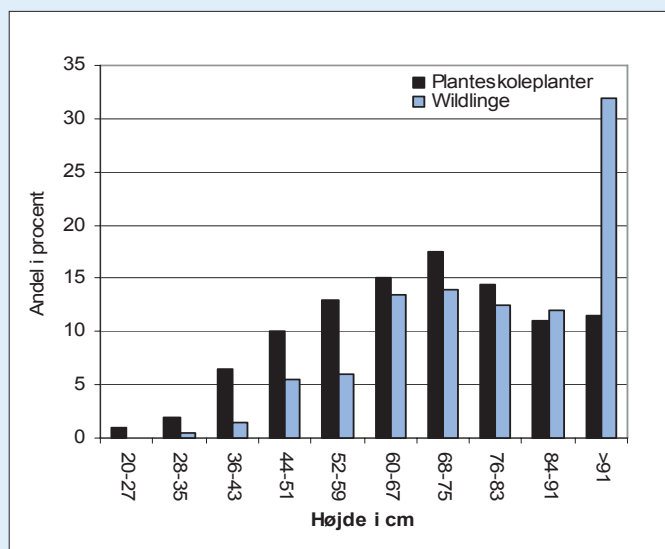
Planterne blev sat i jorden i foråret 2002. I foråret 2003 blev tilvæksten i snit 10 cm for wildlingene og 7 cm for planteskoleplanterne. I 2004 er planternes højde målt op som vist i figur 6.

udsving kan derfor være større.

Til sammenligning med disse resultater nævner Nörr et al. (2001) en afgang for wildlinge på 13 %, ligeledes indenfor de første 3 år. Tallet er baseret på tidligere omtalte

Figur 5. Højde af wildlinge og planteskoleplanter ved udplantning i 2002 i forsøget i Bayern.

Figur 6. Højde af wildlinge og planteskoleplanter i 2004.

Figur 7. Anvendelse af mini-rendegraver til løsning af bøgewildlinge. Billede 1. Anbefalet mini-rendegraver på 3,8 ton, med en rækkevidde på 5 meter til opgravning. Billede 2. Skovlen bliver forsigtigt ført ind under wildlingene for at løsne dem. Billede 3. Så snart skovlen er "fyldt" trækkes den forsigtigt tilbage til udgangspunktet, således at wildlingene stadig står lodret. Herefter kan planterne forsigtigt trækkes op med håndkraft.

Hvis man sammenligner figur 5 og 6 bliver højde og planteafgang for wildlinge (W) og planteskoleplanter (P):

	W	P
Højde 2002	46 cm	43 cm
Højde 2004	75 cm	60 cm
Afgang 2003	7%	20%
Afgang 2004	10%	35%

Forklaringen på disse målinger kan delvist hentes i tørkeåret 2003. Wildlingeplanterne er jo optaget under skærm og er dermed etableret under lys- og fugtighedsforhold, som de er tilpasset til.

Planteskoleplanterne er derimod dyrket på friland under stærkere sol- og vindpåvirkning og kan have haft svært ved at vænne sig til de dårligere lysforhold. Således overlever de mere veletablerede wildlinge bedre efter år 1 og især efter tørken i år 2.

At wildlingeplanterne har været bedre til at etablere sig understøttes af at wildlingene har vokset bedre end planteskoleplanterne.

Optagning og plantning - hvornår og hvordan?

Til plantning af wildlinge kan man anvende samme metoder som ved

planteskoleplanter. Man skal dog rodbeskære og huske de specielle lokalitetskrav wildlingen har.

Opbevaring

Planterne skal sættes i jorden hurtigst muligt efter de er optaget, dog kan man over korte tidsrum opbevare planterne ved at stikke dem i jorden i bundter. Der er dårlige erfaringer med at opbevare wildlinge i plantesække i mere end et par timer (Nörr 2002).

Da wildlinge dårligt tåler opbevaring, bestemmes plantetidspunktet af det optimale tidspunkt for optagning. Nörr (2002) anbefaler at man optager bøgewildlinge enten i foråret før knopskællene begynder at svulme op eller fra midten af november efter flere dage med frost (ved afmodning).

Metoder

Der beskrives i kilderne tre metoder til at optage wildlinge: Spade og gravegreb – som er to lavteknologiske løsninger – mens det er moderne at bruge en mini-rendegraver.

På Gunderslevholm ved Næstved har man med stor succes brugt en almindelig skovspade til at løsne jorden omkring og under wildlingene (de Neergaard 2006). Spadens fordel er, at den er almindelig tilgængelig,

billig og sagtens kan nå ned til den dybde, som man efterfølgende beskærer rødderne i.

Ulemper ved spaden er, at den skærer rødder over lodret såvel som vandret. Ydermere kan spaden danne komprimerede jordknolde på rødderne der virker væksthæmmende – det anbefales nemlig ikke at ryste jorden af wildlinge efter optag (Nörr et al. 2003).

Gravegreben er lige så effektiv som spaden, men har ikke samme ulemper (Nörr et al. 2003).

En mini-rendegraver som fremstillet af Nörr et al. (2003) kan overvejes ved omfattende høst af wildlinge i planterige selvforryngelser. Metoden er vist i figur 7 og indebærer samme ulemper som spaden, såvel som jordkomprimering ved kørsel. Den er dog også den hurtigste af de tre metoder.

Præstation og omkostninger behandles i afsnittet "Hvad koster wildlinge?".

Wildlinge & bidskader

Mange tyske skovejere har erfaret, at wildlinge har færre bidskader end barrodsplanteskoleplanter. Suchhant et al. (2000) har forsøgt at eftervise dette.

På seks forskellige lokaliteter i delstaten Baden-Württemberg op-

Tabel 4. Gennemsnitlig bidskadeprocent for planteskoleplanter (PP) og Wildlinge (WL) for bøg, med hensyn til lokalitet og tidspunkt for prøveudtagning (F=forår, E=efterår).

Skovdistrikt	Variable	F96	E96	F97	E97	F98	E98	F99	Gennemsnit 96-99
Gschwend	PP	17,9	35,8	48,6	71,9	37,1	70,6	54,4	48,0
	WL	4,1	13,0	31,4	49,0	19,0	66,9	46,3	32,8
Schluchsee	PP	-	5,7	49,1	-	22,8	1,9	58,8	27,3
	WL	-	2,3	16,1	-	16,0	5,3	49,0	17,7
Oberkirch	PP	-	6,4	39,6	4,4	7,8	-	16,9	15,0
	WL	-	2,3	37,2	3,0	4,9	-	7,1	10,9
Villingen-Schwenn	PP	0,0	-	2,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4
	WL	0,0	-	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2
Bad Urach	PP	0,0	1,1	27,5	1,3	1,5	1,2	11,8	6,0
	WL	0,0	0,5	16,0	2,0	0,8	0,2	6,9	3,8
Zweifalten	PP	-	6,9	22,5	21,2	35,3	19,6	76,3	30,3
	WL	-	5,1	15,0	16,7	26,4	17,8	67,2	24,7

Tabel 5. Omkostninger til optagning af wildlinge i fire kilder. Planterne er 30-50 cm.

Kilde	1)	2)	3)	4)
Høst af wildlinge, stk/time/mand	250* spade	247* gravegreb	6700 rendegraver	419** spade
Høst af wildlinge, omkostn./stk	1,04*	0,75*	0,70*	0,26**
Pris for barrodsbøg 5)	3,44	3,44	3,44	3,44
Forskel i pris, kr.	2,40	2,69	2,74	3,18

Kilder: 1) Nörr, R. (2002b). 2) Anonym (1995): Forst und Holz. 3) Nörr, R., Immler, T., Schröpfer, R. (2003). 4) de Neergaard, R.V. (2002). 5) Hjorthede planteskole.

* Inkl. sortering og rodbeskæring. ** Ekskl. sortering og rodbeskæring. Priserne er korrigeret for inflation.

satte de 13 prøveflader med i alt 15.300 underbeplantede bøge i en planteafstand af 1 x 1 meter. Resultaterne ses i tabel 4 og viser at med undtagelse af målingerne i efteråret 1998 er der med sikkerhed større bidning af planteskoleplanter sammenlignet med wildlingeplanter (signifikant på 5% niveau).

Forskellen er størst ved en bidbelastning på mellem 0 og 50 % år. Når der bides mere end 50 % af planterne er forskellen mindre udtalt.

Der blev ikke fundet statistisk sikre forklaringer på resultaterne. Den skæve fordeling af bidskader skønnes at kunne forklares ved forskellig sammensætning af næringsstoffer i plantetyperne (planteskoleplanter er mere næringsrige), forskelle i tilgængelighed af føde for vildtet samt i snedybde i vintermånederne.

Anbefalinger

Med baggrund i de målte resultater og deres teoretiske forklaring gives følgende anbefalinger:

- Ved lav til mellem bidbelastning (0-50 % af planterne/år) kan wildlinge med fordel anvendes da de med sikkerhed bides mindre. Det skal bemærkes at de bides stadig, men i mindre grad end planteskoleplanter.

- Ved bidbelastninger over 60 % af planterne om året er der ikke læn-

gere en statistisk sikker fordel ved at vælge wildlinge.

Resultaterne kan ikke overføres direkte til andre kulturer, dertil synes mængden af usikre variable for stor. Om man skal indhegne wildlinge er også et åbent spørgsmål, der mest af alt afhænger af, hvor stor en andel af bidskader man vil/kan acceptere.

Hvad koster wildlinge?

Fire kilder omtaler omkostninger ved anvendelse af bøgewildlinge, se tabel 5.

Optagningen er foretaget i skærmforyngelser, og der kan opgraves fra 250-419 planter/time manuelt. Rendegraveren kan lave løsning af jorden af omkring 6700 planter/time.

Omkostningen pr. optaget wildling er 0,26 kr uden sortering og rodbeskæring, og 0,70-1,04 kr inkl. sortering og rodbeskæring.

Wildlinge koster 2,4-3,2 kr/plante mindre end barrods-bøgeplanter fra skovplanteskoler.

Konklusioner: For/imod anvendelse af wildlinge

Med baggrund i den beskrevne litteratur synes wildlinge at være et muligt alternativ til den traditionelle barrods planteskoleplante. Med i overvejelserne skal bl.a. være de

begrænsninger, der er beskrevet i denne artikel.

Tabel 6 viser faktorer, der tæller for og imod anvendelse af wildlinge, sammenlignet med barrodsplanter. Dette er dog kun tendenser der fremkommer på baggrund af det begrænsede kildemateriale, der er tilgængelig for denne artikel.

Prisen for køb af plantemateriale er til klar fordel for wildlinge, idet besparelsen er op til 3,2 kr/plante. Dette gælder dog for wildlinge, der ikke er sorteret og rodbeskårede. Med sortering og rodbeskæring er besparelsen op til 2,74 kr/plante.

En anden fordel ved wildlinge er fleksibilitet i planlægningen. Barrodsplanter har ret lang produktionstid og skal derfor bestilles i god tid for at opnå den laveste mulige pris.

Wildlinge kan derimod i princippet hentes i skoven når man har behov for plantemateriale – forudsat at de findes i den rette størrelse og mængde. Der må dog forventes alvorligt bortfald hvis man optager plantemateriale udenfor planternes dvaleperiode.

Andre fordele ved wildlinge er at de allerede har de nødvendige mycorrhizasvampe, de har bedre tilvækst på egnede lokaliteter og er mindre udsatte for bidskader.

Til gengæld syntes den klassiske barrodsplante wildlinge overlegen, når det gælder antal egnede arter og lokaliteter.

Som det ses i figur 4 er overlevelsen af de to plantetyper, på wildlinge-egnede lokaliteter, sammenlignelige.

Man skal gøre sig klart at ved anvendelse af wildlinge af egen avl, begrænser man sig til den proveniens man har på sin jord. Wildlinge fra kårede bevoksninger kan dog handles på samme vilkår som frømateriale fra samme bevoksning. Derfor kan man købe sig til planter med bedre arvelige egenskaber (Larsen 2006).

Tabel 6. Faktorer, der taler for anvendelse af wildlinge, hhv. barrodsplanter.

	Wildlinge	Barrodsplanter
Anskaffelsespris af plantemateriale	Fordel	
Fleksibilitet i planlægning af plantninger	Fordel	
Tilstedeværelsen af mycorrhiza	Fordel	
Tilvækst på egnede lokaliteter for wildlinge	Fordel	
Udsathed for bidskader	Fordel	
Genetik		Fordel
Gennemprøvet metode		Fordel
Mulighed for træartsvalg		Fordel
Anvendelsesmuligheder (forskellige lokaliteter)		Fordel
Overlevelse på wildlingeegnede lokaliteter	Sammenlignelig	

Perspektiver

Hvor kan wildlinge anvendes i dansk skovbrug? På to områder virker brugen oplagt, nemlig til berigelsesplantning i naturnær skovdrift og til indbringelse af bøg under nåletræsskærm.

I naturnær skovdrift anvendes ofte selvfor yngelser, hvor man tilstræber en tilfredsstillende plante-tæthed. Desværre formår naturen ikke altid at sætte planterne på 1,25 x 1,25 meter, og derfor er indplantning af flere planter til tider nødvendigt for at nå målet for bestandsudviklingen.

Desuden bør man kunne indbringe wildlinge hvis der mangler visse træarter i forhold til den skovudviklingstype man tilstræber.

En af den naturnære skovdrifts grundprincipper er at bibeholde et vedvarende skovklima ved kun at lave mindre indgreb som f.eks. lysbrønde. Under disse "beskyttede" forhold kan bøgewildlinge indbringes med held.

På Klosterheden statsskovdistrikt har skovfoged Niels Pedersen de senere år gjort en stor indsats for at indbringe bøg ved skærmfor yngelser i rødgran. Under en beskyttende skærm

af rødgran vil bøgewildlinge sandsynligvis vokse fremragende. Man vil dermed have endnu et redskab til foryngelse, omstrukturering og overførelse af grankulturer efter ønske.

Erfaringer med bøgewildlinge fra Gunderslevholm tyder på, at danske wildlinge fra bøgeskærmfor yngelser er mere "hærdede" mht. lys og vindforhold end de tyske. Det er nemlig lykkedes Gunderslevholm at tilplante 2 ha med bøgewildlinge på tidligere ager med tre vindudsatte sider. I dag, efter 11 år, fremstår bevoksningen som komplet, med en skønnet planteafgang på 5-10 % (de Neergaard 2006).

Om kulturens succes er en tilfældighed eller skyldes større hårdførhed af danske wildlinge kan ikke siges med sikkerhed uden videre undersøgelser. En forklaring på en større modstandsdygtighed blandt Gunderslevholms wildlinge er muligvis vores tradition for stærkere hugst og hurtigere afvikling af overstandere end i Tyskland (Larsen 2006).

Andre danske erfaringer efterlyses

Skulle nogle af denne artikels læsere have erfaringer med brugen

af wildlinge, er de meget velkomne til at skrive til mig (Stud.cand.silv Søren Kristian Mikkelsen) på e-mail: skm@dsr.kvl.dk eller på telefon 41 44 37 80.

Litteraturliste

- Anonym (1995); Werben von Buchen-Wildlingen; Forst und Holz 50/16; S. 504 - 505.
de Neergaard, R.V.(2002); Det må vi ha' en regel om i vores nye skov...; Skoven 2; S. 64-66.
de Neergaard, R.V.(2006); Personlig meddelelse.
Larsen, J.B. (2005); Naturnær skovdrift; DST 1-2; S.139-167.
Larsen, J.B. (2006); Personlig meddelelse.
Nörr, R. (2002); Wildlinge – richtig eingetzt!; LWF Merkblatt 8.
Nörr, R. (2006); Wildlinge erneut auf dem prüfstand; LWF aktuell 53; S. 44-47.
Nörr, R.; Ganz, M.; Waechter, A. (2002); Wildlinge; AFZ-DerWald 5; S. 225 - 227.
Nörr, R.; Immler, T.; Schröpfer, R. (2003); M
Nörr, R.; Waechter, A. (2001); Wildlinge auf dem Prüfstand – Einsatzgrenzen und Baumartenwahl; LWFaktuell 32; S. 28-29.
Suchant, R.; Baritz, R.; Armbruster, F. (2000); Werden Wildlinge weniger verbissen?; AFZ-Der Wald 5; S. 251 - 254.

INTERFORST

FAE Danmarks største sortiment

sten- og grenknusere samt stubfræsere

- Sten- og grenknusere af højeste kvalitet fra 50-600 hk.
- Området klar til nyplantning efter kun en overkørsel.
- Stubfræsning fra 120-280 hk.
- Stenknusere ideelle til vedligeholdelse af mark- og skovveje.

Klik ind på www.interforst.dk og se vores store udvalg! Her har vi også et stort brugtmarked med forskellige FAE modeller!

Blåkildevej 8, Stubberup, 5610 Assens
Tlf. 64 79 10 75 Fax 64 79 11 75
Mobil 40 56 77 46 info@interforst.dk

VI KAN KUN SÆLGE HVAD VI SELV TROR PÅ

En smuk Nordmannsgran kommer ikke af sig selv

BOLS
FORST
PLANTESKOLE

LØVETVEJ 30

8740 BRÆDSTRUP

TLF: 75 76 00 43

FAX: 75 76 02 04

E-MAIL: POST@BOLSFORST.DK

www.bolsforst.dk

Antennemaster afvist

Opstilling af antennemaster til mobiltelefoner afvist i flere tilfælde.

Masterne vil skæmme oplevelsen af naturskønne landskaber.

Mobiltelefoner bliver stadig mere udbredt. Vi vil gerne kunne få forbindelse uanset hvor vi befinder os. Samtidig indføres nye typer af mobiltelefoner som kræver et meget tæt sendenet.

Det skaber behov for mange antennemaster, også i naturskønne områder. Masterne vil være op til 42 m høje. De vil kunne ses på lang afstand og kan derved skæmme landskaber som i øvrigt måtte være upåvirket af tekniske anlæg. Og så er spørgsmålet hvad der er vigtigst – landskabet eller telefonen.

Økonomi eller landskab?

Naturklagenævnet har nu behandlet tre klagesager hvor de lokale myndigheder havde givet tilladelse til at opstille master.

Nævnet foretog besigtigelse af området med deltagelse af sagens parter. I alle tre sager blev der givet afslag på opstilling af master med begrundelse i de ”tungtvejende landskabelige hensyn i det pågældende område.”

Nævnet har i hvert enkelt tilfælde foretaget en konkret afvejning af hensynene til dækningsgrad og økonomi, set i forhold til indgrebet i de landskabelige og naturmæssige værdier i området.

Efter Naturklagenævnets praksis bør det så vidt muligt undgås, at antennemaster placeres hvor de skæmmer oplevelsen af værdifulde naturområder.

Masterne bør primært anbringes i tilknytning til bymæssig bebyggelse. Er dette ikke muligt kan de integreres i eksisterende bebyggelse mv.

Master til mobiltelefoner myldrer frem overalt. Men Naturklagenævnet har i flere tilfælde afvist opstilling i naturskønne landskaber.

De kan bl.a. placeres på skorstene, indbygges i flagstænger eller anbringes på lave master, som skjules af bevoksning. En tredje mulighed er at

opstille to eller flere lokale antenner med lavere højde – denne løsning vil dog ofte være dyrere end en enkelt, høj mast.

I de tre sager var der indbragt klage fra Danmarks Naturfredningsforening samt fra naboer til masterne.

Mast ved kysten

Ebeltoft Kommune havde givet landzonetilladelse til at opstille en mast på 42 m med tilhørende kabine.

Masterne skulle placeres i landzonen inden for kystnærhedszonen. Området lå udenfor – men lige på grænsen til områder, som i regionplanen var udpeget som landskabelige interesseområder. Lokaltiten lå højt i et stærkt kuperet landskab, som i øvrigt var upåvirket af tekniske installationer.

Kommunen havde lagt vægt på, at masten var trukket tilbage i forhold til vejene i området, og at den nederste del af masten og kabinen ville blive skjult af den eksisterende beplantning. DNs lokalkomite samt en nabo mente derimod, at masten ville være unødigt skæmmende.

Naturklagenævnet siger i sin afgørelse at opstilling af antennemaster sidestilles med ny bebyggelse efter reglerne for landzone. Et flertal af nævnets medlemmer finder, at en 42 m høj mast væsentligt vil påvirke oplevelsen af det omgivende landskab, som i regionplanen er udlagt som særligt værdifuldt landskab.

Den omgivende beplantning og det forhold, at masten placeres lidt lavere end de omgivende højdedrag vil have en vis afbødende effekt. Hovedparten af masten vil dog fortsat være synlig, og vil på grund af landskabets karakter kunne ses over meget store afstande.

Nævnet mener at behovet for dækning i de mere beboede områder kan dækkes ved foranstaltninger der kræver færre indgreb.

Mast ved Mols Bjerge

Ebeltoft Kommune havde givet landzonetilladelse til at opstille en 36 m høj mast med tilhørende kabine.

Masten skulle placeres på en ejendom i landsbyen Basballe i udkanten af Mols Bjerge. Området er i regionplanen udpeget som et område med særlige landskabelige interesser. Endvidere er hele området med undtagelse af Basballe omfattet af fredningen af den nordlige del af Mols Bjerge.

Nævnet siger, at det fredede område omkring Basballe er et meget flot landskab med et kuperet terræn. Selve Basballe ligger højt i landskabet, og en mast på 36 m vil i høj grad skæmme det omgivende landskab.

Nævnet tilføjer at behovet for dækning i selve Basballe formentlig kan opfyldes ved integrerede master i tilknytning til eksisterende bebyggelse. Lignende løsninger må kunne findes ved de omkringliggende landsbyer.

Mast ved skov

Brødstrup Kommune havde givet landzonetilladelse til at opstille en 36 m høj mast med tilhørende kabine. Og Vejle Amt havde givet dispensation fra skovbyggelinjen.

Ejendommen lå inden for skovbyggelinjen i en afstand af 190 m fra Dørup Skov i et område, som i regionplanen var udpeget som særligt værdifuldt landskab.

DNs lokalkomitee og to naboer mente, at placeringen tæt ved Mossø-fredningen ville skæmme

Hvem kan rejse klager?

Private kan i et vist omfang klage over tilladelse til at opstille antennemaster.

Planloven

Hvis der er givet tilladelse efter planloven er man klageberettiget hvis man har "den fornødne retlige interesse i spørgsmålets efterprøvelse". Det omfatter også interessesammenslutninger.

Afgrænsningen af kredsen hænger sammen med kredsen af personer og foreninger som forud skal orienteres om lokalplanforslag eller ansøgning om dispensation.

Udtrykket "retlig interesse" kan have forskellig betydning afhængigt af hvad der klages over. Denne interesse er lettere opfyldt når der klages over retlige spørgsmål i forbindelse med planers indhold eller tilvejebringelse, end når klagen angår en konkret afgørelse fra forvaltningen. Blot at være nabo til en mast er ikke kvalificerende.

Naturbeskyttelsesloven

Hvis der søges om dispensation for byggelinjer ifølge naturbeskyttelsesloven kan en lodsejer gøre indsigelse hvis afgørelsen kan påføre ham driftstab eller gener. Hvis dispensationen derimod er givet, så er "naboer og andre som har en individuel interesse uden at være ansøgere" ikke klageberettigede til Naturklagenævnet.

Derimod kan afgørelsen påklages af offentlige myndigheder hvis de har en ressortmæssig interesse i sagen. Der kan rejses klage af Danmarks Naturfredningsforening, samt af lokale foreninger mv. som har "en væsentlig interesse i afgørelsen". Her nævnes som eksempler DN's lokalkomiteer, Dansk Ornitologisk Forenings lokalafdelinger samt de lokale landbrugsorganisationer.

landskabet, som i øvrigt var upåvirket af tekniske anlæg.

Naturklagenævnet mente at en 36 m høj mast vil påvirke oplevelsen af det omgivende landskab væsentligt, og at masten i øvrigt ville være synlig over store afstande. Også i denne sag blev der derfor givet afslag.

sf

Kilde: Naturklagenævnet orienterer, nr. 412, februar 2007, www.nkn.dk. Andre afgørelser er omtalt i "Naturklagenævnet orienterer" nr. 87 fra februar 1996 og nr. 284 fra maj 2003.

JJ Skovservice

v/Jens Johansen · Vadet 2 · DK 4660 St. Heddinge
mobil 20 45 82 02

Skovfoged Jørgen Fredslund
mobil: 29 24 28 25

Alle skoventreprenør- og skovfogedopgaver udføres. Speciale:
Alsided træfældning, knusning, rod- og stubfræsning
Besøg os på www.jjskovservice.dk

Flexspray

Afskærmet sprøjte med variabel bredde.

- Flexspray er fleksibel fra 90-120 cm.
- Flexsprayens frihøjde gør at den kan bruges både i mark- og skovkulturer.
- Præstation er på 1-2 ha./dag
- Flexspray er nem at bruge og nem at transportere
- Flexspray er ideel til læhegn, vildtplantninger, juletræer etc.

Prisen er 12.375 kr. + moms.

For mere information se www.flexspray.dk
eller kontakt skovfoged ved skovdyrkerne Fyn Klaus Kristensen på 40 41 35 47

Hvilket savværk?

Fra en læser har vi fået tilsendt disse to gamle postkort. Han spørger om der er nogle af læserne der kan give et bud på hvor savværket ligger (hvis ikke der er tale om to forskellige savværker). Han gætter på at kortene kan være fra ca. 1925-1930.

Kortene er indsendt af Karl Heinrich Andresen som efter en arbejdsulykke på et slagteri er kommet i fleksjob på Dansk Træemballage i Ribe. Han har her forefaldende arbejde, bl.a. med at holde fræseværktøj og klinger skarpe. I sin fritid samler han på postkort og har over 5000 forskellige.

Henvendelse til redaktionen eller til Karl Heinrich Andresen, tlf. 24 88 80 60 (arbejde), 75 44 66 22.

Tyskland større end Sverige

Tyskland har nu overhalet Sverige og er blevet Europas største producent af skåret træ.

I 2006 lavede tyskerne 23 mio. m³ skåret træ, mens svenskerne lavede 18 mio. m³. Frem til 2009 ventes Tysklands kapacitet at øges med mindst 5 mio. m³, så de kommer op på 28 mio. m³.

Det er en helt ny situation, for frem til 2003 var Tyskland nettoimportør. Men siden da er produktionen øget, og de nye savværker har øget deres eksport. Senest har Klausner Holz startet et savværk i Landsberg i Bayern der kan lave 750.000 m³ skåret træ om året, og flere nye værker er på vej.

Det ventes at Klausner Holz overhaler finske Metsäliitto som Europas næststørste producent af skåret træ. Den største er fortsat svensk-finske Stora Enso.

Kilde: Nordisk Papperstidning 16.5.07

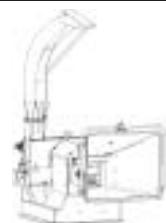

FLISHUGGERE SÆLGES

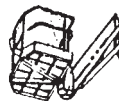
– nye og brugte

Kraftige, traktormonterede flishuggere produceret i Danmark. Se demonstrationsvideo på www.pc-staal.dk

PC Stål ApS, Thorsø
Tlf. 86 96 65 66
mail@pc-staal.dk

SELVKØRENDE BOMLIFTE

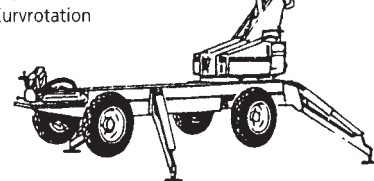

XS190

- 18,5 meter op
- 10 meter ud
- Firehjulstræk
- Krabbestyring
- Penduloph. hjul
- Hydr. støtteben
- 2 speed kørsel
- Kurvrotation

XS240

- 24 meter op
- 12 meter ud
- Firehjulstræk
- Krabbestyring
- Penduloph. hjul
- Hydr. støtteben
- 2 speed kørsel
- Kurvrotation

XS190/XS240 vil

komme over,
rundt om,
igennem...

stort set alle
forhindringer

Salg og
udlejning af
skovlifte

DANILIFT

SØNDERGÅRDEN 340 · 9640 FARSØ · TLF. 9863 1599
www.danilift.dk

VALTRA

Power Partner

Valtra med skovudstyr - sikrer dig og din investering!

Mød os på Langesø den 16. august 2007

Skovens mange opgaver kræver materiel, man kan stole på.

Med vore skovtraktorer er du godt rustet til at klare opgaverne.

Valtra er Nordens mest solgte traktor.

Valtra skovtraktor

Valtra N-serie

DEN KOMPAKTE

**Valtra N-serie
101-150 HK**

Lantmännen
Maskin

LMB Danmark A/S

Midtager 2, 2605 Brøndby · Tlf. 4343 0100

www.lmb.dk

Varmerekord igen, igen

Perioden fra juni 2006 til maj 2007 er den varmeste 12 måneders periode i Danmark der er målt med 10,9 grader. Normalen for et år er på 7,7 gr.

De fleste af månederne siden juli 2006 har ikke haft højere temperaturer siden 1873 da landsdækkende målinger startede. Varmerekorderne for årtiderne – efterår, vinter og forår – er også blevet klart slået i 2006-2007.

Og rekorden for et helt kalenderår er ligeledes faldet.

Foråret 2007

Den seneste rekord omfatter foråret 2007. Marts tangerede den hidtidige rekord, og april slog rekorden med hele 0,8 gr. Maj var noget over normalen. Men når de tre måneder lægges sammen, så har dette forår i snit været 0,2 grader varmere end det hidtil varmeste i 1990.

Det hidtil koldeste forår skal vi tilbage til 1888 for at finde – det var kun 2,9 grader i snit. Det er så i parentes bemærket hele 1,8 grader koldere end den vinter vi lige har været igennem.

Andre rekorder

Det er ikke kun temperaturen der har opført sig helt unormalt det seneste års tid.

I juli 2006 fik vi en rekord i antal soltimer – 324 timer mod normalt 196 timer.

I januar 2007 blev der slået nedbør rekord med 123 mm mod normalt 57 mm.

Vinteren 2006-2007 blev den vådeste der er målt med 310 mm mod normalt 161 mm.

Foråret 2007 har budt på en rekord i antal soltimer – 661 timer mod normalt 481 timer. Den hidtidige rekord var på 655 timer.

Varmerekorder fra juli 2006 til forår 2007.

Periode	Normaltemp.	Gamle rekorder	Nye rekorder	Overskridelse
Juli	15,6°C	19,5°C (1994)	19,8°C	0,3°
September *	12,7°C	16,2°C (1999)	16,2°C	0,0°
Oktober	9,1°C	12,0°C (2001)	12,2°C	0,2°
November	4,7°C	7,7°C (1938)	8,1°C	0,4°
Efterår	8,8°C	11,0°C (1949)	12,2°C	1,2°
December	1,6°C	5,1°C (1934)	7,0°C	1,9°
Året	7,7°C	9,3°C (1990)	9,4°C	0,1°
Januar	0,0°C	4,9°C (1989)	5,0°C	0,1°
Vinter	0,5°C	4,5°C (1989)	4,7°C	0,2°
Marts *	2,1°C	6,1°C (1990)	6,1°C	0,0°
April	5,7°C	8,4°C (1948)	9,2°C	0,8°
Forår	6,2°C	8,7°C (1990)	8,9°C	0,2°

* September og marts tangerede de hidtidige rekorder.

Det seneste år har det i snit været 3,2 grader varmere end normalt

GODE BILISTER

KØRER SIG TIL EN BILLIGERE BILFORSIKRING

Ring 54 70 77 84 eller besøg www.gf-forsikring.dk

GF FORSIKRING

GF-Skov og Natur · Torvet 11, Postboks 16 · 4990 Sakskøbing · klub129@gf-forsikring.dk

- Køb af træ på roden
- Maskinskovning
- Udkørsel af træ
- Maskinplantning
- Oprøpling
- Rydning af stød og kvas
- Knusning
- Reolpløjning
- Rodfræsning

Skoventreprenører

Skovgade 20
7300 Jelling
Biltel. 22 25 50 21
20 73 71 73
Fax 76 80 14 00

April 2006

April har været meget tør med kun 9 mm.

Temperaturen har i snit været 9,2 gr. mod en normal på 5,7 gr. Det er rekord for april. Årets første "somerdag" (dvs. over 25 gr.) kom d. 26. april. De fleste stationer har målt nattefrost ned til -5 gr. i uge 14 og ned til -3 gr. i uge 16.

Antallet af soltimer blev 257, og det er det næsthøjeste antal der er målt.

Maj har efter foreløbige tal givet 70 mm mod normalt 48 mm. Dele af Midt- og Nordjylland har fået omkring det normale, men de fleste egne af landet har fået mere end de plejer. Bl.a. pinseweekenden bragte mange steder kraftige byger.

Temperaturen for hele maj bliver ca. 11,5 gr., og det er 0,7 gr. over normalen. Der er målt nattefrost og under +2 gr. på 16 stationer (ud af 31) i uge 18, på 11 stationer i uge 19, og på 9 stationer i uge 21. Der har derfor været nattefrost mange steder hen til omkring den 20. maj.

Nedbør, mm	April		1/5 - 28/5
	Målt	Normal	Målt
Amt			
Nordjyllands	20	38	46
Viborg	17	40	38
Århus	11	38	49
Vejle	6	45	62
Ringkøbing	12	43	40
Ribe	5	45	48
Sønderjyllands	4	45	65
Fyns	3	38	61
Vestsjællands	9	36	71
Nordøstsjælland	13	39	72
Storstrøms	4	39	72
Bornholms	17	37	58
Lands gennemsnit	10	41	55
	April		30/4 - 28/5
Temperatur, gr.	Målt	Normal	Målt
Middel	9,3	5,7	11,1
Absolut minimum	-1,3		2,4
Absolut maximum	22,4		20,5
Antal soltimer	259	162	210
Antal frostdøgn	2,3	6,6	0,1
Antal graddage	232	309	153
Vindstyrke hyppighed, % større end el. lig:			
	Målt	Normal	Målt
Styrke 6 (hård vind)	7	8	7
Styrke 8 (hård kuling)	0	1	0
Styrke 10 (storm)	0	0	0
Hyppigste vindretninger	V,NV	V,Ø	SV

Skove i Århus certificeres

Skovene under Århus Kommune bliver nu certificeret efter samme principper som statsskovene, altså under to systemer: PEFC og FSC.

Selve arbejdet bliver lavet af konsulentfirmaet NEPCon som har kontor i Århus og udspringer af miljø-gruppen Nepenthes. Kommunen får en engangsudgift på 31.400 kr, og udgifterne til kontrol vil udgøre 23.000 kr om året. Til gengæld peger kommunen på at de får en merpris for råtræet hos Junckers og andre savværker.

Certificeringen medfører visse omlægninger. Mindst 5% af arealet udlægges til urørt skov, og yderligere mindst 5% bliver "biodiversitetsskov" hvor hensynet til naturen er det vigtigste. Desuden vil skovene blive præget af lidt mere vand og mere dødt træ til glæde for spætter og insekter.

Kommunen mener selv det bliver svært at se ændringerne fordi skovene i over tredive år har været drevet naturnært.

Produktionen af juletræer bliver afviklet, dels fordi den kræver pesticider, dels fordi man ikke vil konkurrere med private. I 2005 solgte kommunen 21.000 træer, sidste år 5.000, og i år ventes det at blive under 1.000 stk. De resterende arealer med juletræer vil blive tilplantet med løvtræ og indgå i den almindelige skovdrift.

Århus Kommune ejer 1.800 ha skov. Heraf er 1.300 ha bevokset, og 90% af dette er løvskov.

Skovene består af to dele. 1.300 ha er "gamle skove" der især ligger langs kysten, og 500 ha er nye skove anlagt på landbrugsjord siden 1988 nord og vest for byen.

Kilder: Århus Stiftstidende 14.5.07, www.aarhuskommune.dk

Træindustrien trækker læsset

I de sidste fem år er produktionen i dansk industri vokset med 5,0%. Det er ikke imponerende, når væksten i samfundet som helhed har været 9,0% i årene 2002-2006. Det betyder nemlig at andre erhverv, bl.a. service, trækker væksten op.

Der er dog nogle få industrigrene der skiller sig positivt ud, bl.a. træindustrien. Den har i de sidste fem år vokset med hele 23,2%, og især fra 2005 til 2006 var der markant fremgang. Årsagen er den store aktivitet i byggeriet som har været til gavn for leverandører af byggemateriel. De seneste to år er der ansat 1000 flere i træbranchen.

I de senere år er der også sket en stor produktudvikling, bl.a. som følge af det nye bygningsreglement. Det har betydet bedre produkter – som også giver basis for højere priser.

Fleere af de store industrigrene har haft meget lav vækst – metal med 0,3% på fem år, og maskiner med 7,1%. Det skyldes bl.a. at de flytter produktionen til udlandet.

Træindustrien skiller sig også markant ud hvis man ser på omsætning. Samfundet som helhed har haft en vækst på 18,9% på fem år, mens træindustrien ligger på 31,1%. Her spiller de stigende træpriser også ind.

En del af træbranchen som har haft det svært har været paller og emballage. Det er et lavteknologisk område som kan mærke konkurrencen udefra.

I 2007 forventes generelt mindre stigning i industrien end de to foregående år. Boligmarkedet stagnerer, og der er mangel på arbejdskraft.

Kilde: Ingeniøren 13.4.07

GRØFTER!

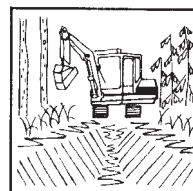
40 41 62 44

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. – Skovl med anlæg til almindelige grøfter. – Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. – Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. – Til dræn, vand og planering!

ENTREPRENØR

JOHAN PEDERSEN

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrer
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

HØJ KVALITET
FAST METERPRIS

ANBÆKVEJ 10 · 8450 HAMMEL
Tlf. 86 96 29 10 · BIL TLF. 40 41 62 44
www.johan-pedersen.dk

www.**SKOVPLANTER**.dk

- Stor egen produktion af kvalitetsplanter til:
- Skov og skovrejsning
- Landskab og læhegn
- Juletræer og pyntegrønt

- Grenknusning, rod- og stubfræsning
- Reolpløjning
- Maskinplantning i skov og på mark

AARESTRUP PLANTESKOLE

v/Kurt Christensen - Aarestrupvej 162 - 7470 Karup
tlf. 8666 1790 - fax 8666 1633 - mail@skovplanter.dk

Skov og Jagt

Skov- og jagtejendomme søges

Vi har igennem den seneste tid haft en øget omsætning af skov- og jagtejendomme. Markedet udviser stadig en usvækket interesse for denne type ejendomme, og vi har mange særdeles potentielle købere i vort køberkartotek.

Vi søger derfor:

- Skovejendomme i alle størrelser med eller uden boliger.
- Jagtejendomme, gerne med ældre bygninger eller byggeret.

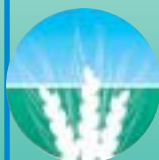
Såfremt De går med tanker om salg inden for et år eller to, aflægger vi Dem gerne et besøg med henblik på at diskutere netop Deres ejendom.

Vi rådgiver gerne om hvordan et salg bedst kan tilrettelægges og hvordan ejendommen eventuelt kan forberedes til salg.

Kontakt

Jesper Madsen
Skovfoged og konsulent

Landbrugsmæglerne I/S

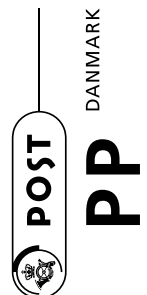
Laur. Jensen, Bøndergaard, Vestergaard, Bruun & Mikkelsen
Statsaut. ejendomsmægler, valuarer, MDE
Århus: 86 24 40 00 - Vejle: 75 82 62 03

www.landbrugsmæglerne.dk

Maskinel magasinpost

Id-nummer
42389

Afsender
PortoService ApS
Hjulmagervej 13
9490 Pandrup

Adresseændringer:
Kontakt Dansk Skovforening
lin@skovforeningen.dk - tlf.: 33 24 42 66